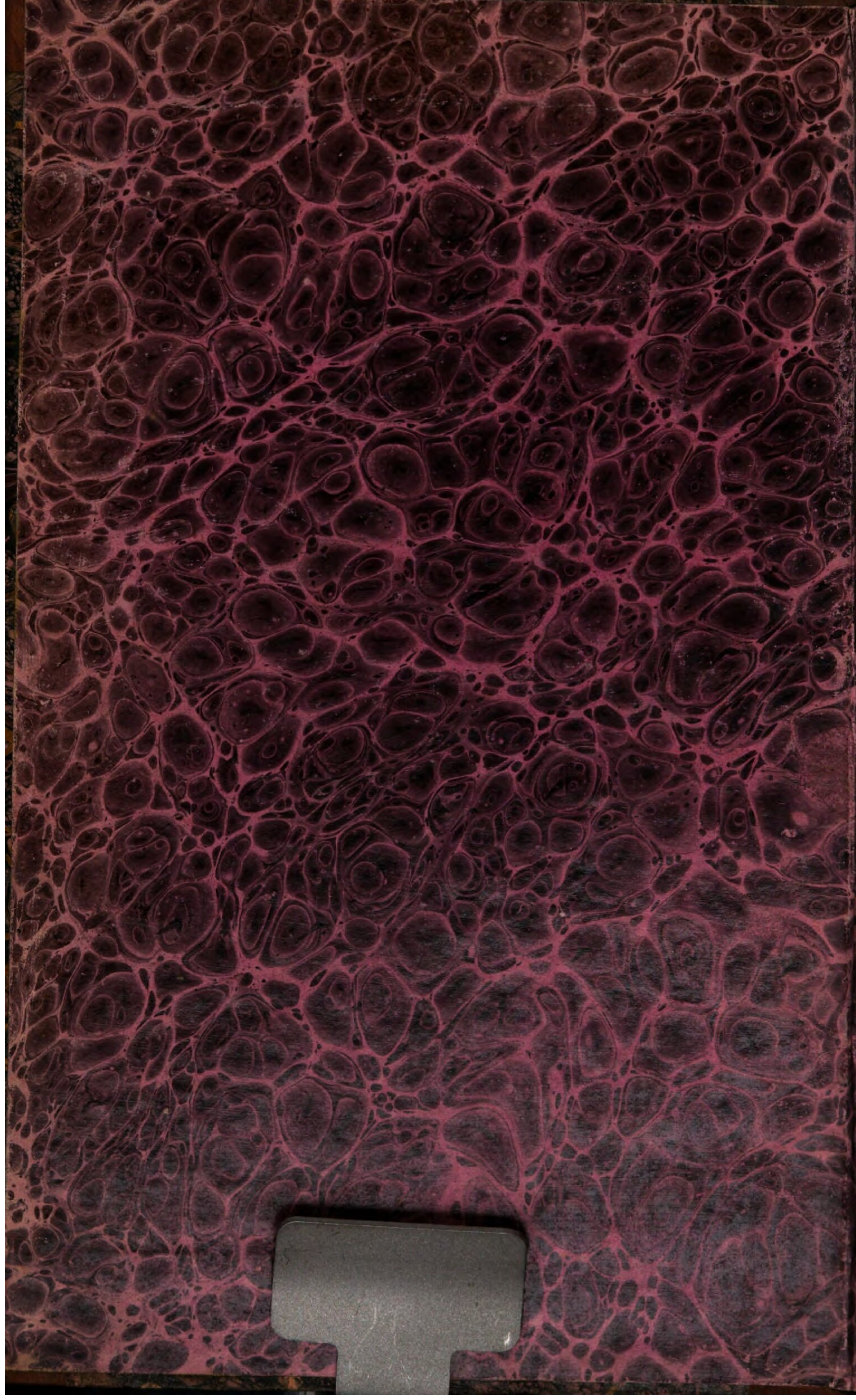
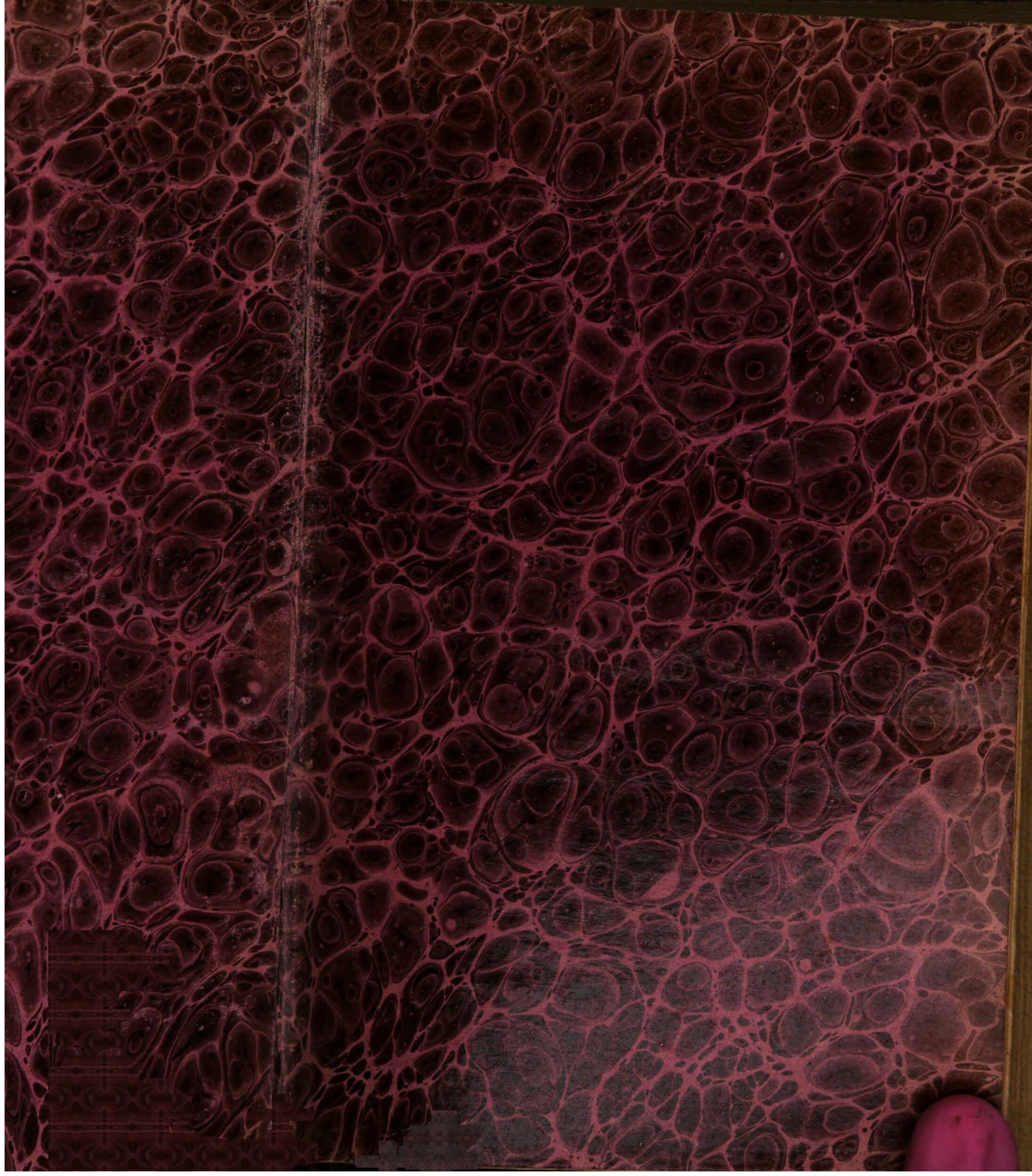

P. o. rel. 6412⁵ / 1

Tallens

J. Ch. Sartorius

N^o

GEDICHTEN.

I.

Gedrukt te Delft, bij J. J. STUERMAN.

H. W. Gaspari. ad viv. del. 1816.

J. E. Marcus. sculp. 1817.

TOLLENS.

Te Rotterdam by J. Immerzeel Junior 1817.

G E D I C H T E N

V A N

H. TOLLENS, CZ.

Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en

Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.

EERSTE DEEL.

DERDE DRUK.

„Daar hebt gij Jan van Schaffelaar!

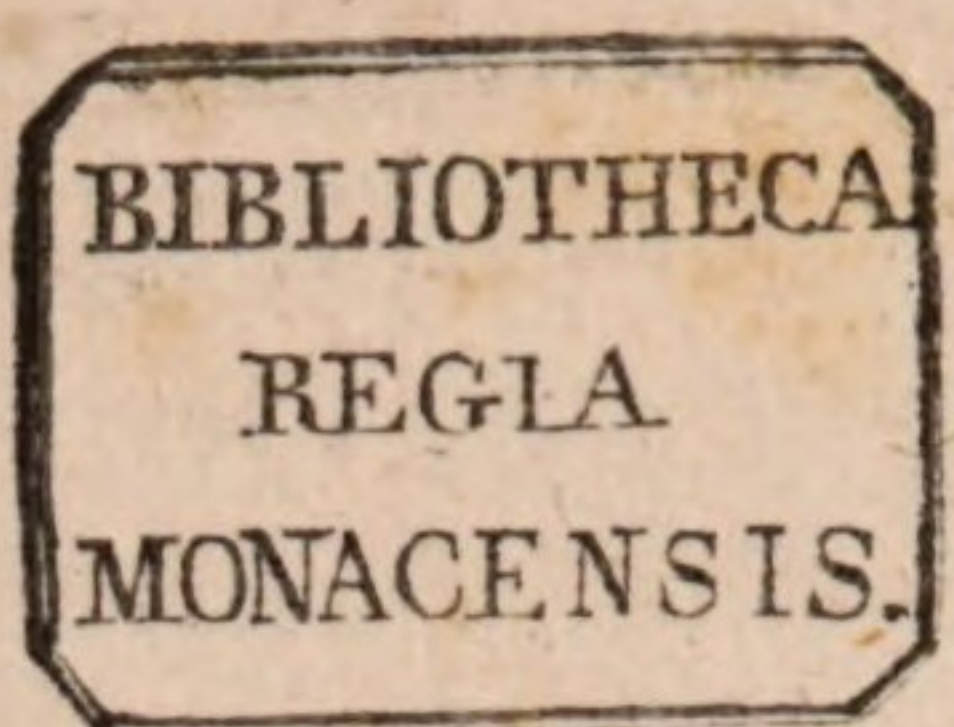
Weêrgalmt hij in zijn' val:

Bl. 45.

Te ROTTERDAM,

Bij J. IMMERZEEL, JUNIOR.

1817.

BIBLIOTHECA

REGLA

MONACENSIS.

Ik heb een oogenblik getwijfeld of ik al of niet den nieuwen herdruk dezer GEDICHTEN van eenig uitgebreid berigt zou laten voorafgaan, waarin ik mijne lezers, op het voetspoor van anderen, met mijnen letteroefenenden levensloop zou hebben kunnen bekend maken; — waarin ik mijne gedachten over den tegenwoordigen staat onzer dichtkunst zou hebben kunnen ontwikkelen; — en, eindelijk, voor zoodanige in deze verzameling voorkomende stukken, welke ik, naar mijne tegenwoordige beginsels afkeure, verschooning zou kunnen gevraagd hebben.

Maar, daar mijn letteroefenende levensloop in onbelangrijkheid gelijk staat met dien van anderen, die, even als ik, slechts door natuur en neiging tot dichters gevormd, maar door betrekkingen en belangen tot ongeleerden arbeid bestemd, de schoone kunst niet dan als eene schuldelooze uitspanning beoefenen, meende ik een zoo groot aantal onbelangrijke levensberigten, als wij bezitten, niet met het mijne te moeten vermeerderen.

En

GEDICHTEN.

I.

Gedrukt te Delft, bij J. J. STUERMAN.

De W. Gaspari, ad viv. del. 1816.

J. E. Marcus, sculp. 1817.

TOLLENS.

Te Rotterdam by J. Immerzeel Junior 1817.

GEEDICHTEN

VAN

H. TOLLENS, DZ.

Wolffert van der Woude, DZ.

Wolffert van der Woude, DZ.

Wolffert van der Woude, DZ.

Wolffert van der Woude, DZ.

WOLFFERT

G E D I C H T E N

V A N

H. TOLLENS, CZ.

Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en

Lid van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.

EERSTE DEEL.

DERDE DRUK.

„Daar hebt gij Jan van Schaffelaar!
Weêrgalmt hij in zijn' val:

Bl. 45.

Te ROTTERDAM,

Bij J. IMMERZEEL, JUNIOR.

1817.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Ik heb een oogenblik getwijfeld of ik al of niet den nieuwen herdruk dezer GEDICHTEN van eenig uitgebreid bericht zou laten voorafgaan, waarin ik mijne lezers, op het voetspoor van anderen, met mijnen letteroefenenden levensloop zou hebben kunnen bekend maken; — waarin ik mijne gedachten over den tegenwoordigen staat onzer dichtkunst zou hebben kunnen ontwikkelen; — en, eindelijk, voor zoodanige in deze verzameling voorkomende stukken, welke ik, naar mijne tegenwoordige beginsels afkeure, verschooning zou kunnen gevraagd hebben.

Maar, daar mijn letteroefenende levensloop in onbelangrijkheid gelijk staat met dien van anderen, die, even als ik, slechts door natuur en neiging tot dichters gevormd, maar door betrekkingen en belangen tot ongeleerden arbeid bestemd, de schoone kunst niet dan als eene schuldelooze uitspanning beoefenen, meende ik een zoo groot aantal onbelangrijke levensberigten, als wij bezitten, niet met het mijne te moeten vermeerderen.

En

En daar ik voor mijzelfen nimmer veel nuts uit kunstbeschouwingen van anderen heb kunnen trekken, vond ik het ongeraden de mijne, even nutteloos, aan anderen voor te leggen; door mijne oordeelvellingen terug te slooten of te vleijen, en in het vrijë gebied der kunsten, al ware het slechts van verre, als mede-wetgever op te treden.

En daar eindelijk het herroepen en afkeuren van vroegere voortbrengfels eene ondankbare mocite is, en meestal des te meer de aandacht op datgene doet vestigen, wat men wenscht te onderdrukken, heb ik geoordeeld mijn eigen gevoelens omtrend het gebrekkigst gedeelte van deze verzameling te moeten achterhouden, en ook hieromtrend te zwijgen, wat ik had voorgenomen deswegens te zeggen.

Slechts datgene wil ik achterhouden noch verzwijgen, wat ik bij de eerste uitgave van het laatste deel dezer verzameling heb lucht gegeven, het gevoel, namelijk, van mijne warme erkentenis aan mijne kunstminnende landgenooten voor de gunstige ontvangst dezer dichtproeven, welke dezen nieuwen herdruk noodzakelijk gemaakt en mij krachtig heeft aangespoord om mijne steeds verminderende uitspanningsuren aan de beoefening der schoone poëzij bij voortduring te blijven wijden.

I N H O U D.

KUNSTGALM.	<i>Bladz.</i>	1.
TAFEREEL VAN DEN VIERDAAGSCHEN ZEESLAG. —		5.
UITBOEZEMING.	—	34.
JAN VAN SCHAFFELAAR	—	40.
BEDE.	—	47.
BEMOEDIGING.	—	49.
IN HET ALBUM VAN EEN LANDMEISJE. .	—	54.
ODE AAN DE DICHTKUNST.	—	57.
HET GEPLUKTE BLOEMPJE.	—	63.
GOEDE REIS, AAN MIJN JONGSTE DOCHTERTJE.	—	65.
ZUCHT, BIJ DE RAMP VAN LEYDEN. . .	—	68.
DE HERTENJAGT.	—	74.
VERJAARDAG.	—	78.
DE IJZEREN EEUW.	—	81.

MIJN

MIJN LEVENSLAMPJE.	<i>Bladz.</i> 87.
HET BLOEMPJE VAN DE HOOP.	— 91.
WILLEM DE EERSTE.	— 97.
HUISSELIJK GELUK.	— 129.
WENSCHEN.	— 135.
VRIENDENRAAD.	— 137.
DROOMEN.	— 140.
ZEGEZANG, NADE OVERWINNING BIJ NIEUWPOORT. —	143.
HET LENTEROOSJE.	— 151.
HET RAD VAN AVONTUUR.	— 154.
HET HUWLIJKSHULKJE.	— 157.
DE VERLICHTING.	— 159.
AAN EEN GEVALLEN MEISJE.	— 175.
BIJ HET LIJKJE VAN EEN KIND.	— 182.
AAN HET GEHEUGEN.	— 183.

K U N S T G A L M.

Wel hem, die, door Apol belonkt,

Den fieren boezem voelt ontvonkt

In 't kunstgeheiligd vuur, dat omvlamt door zijne aadren;

Die, in gewijde drift, de glorie achterhaalt

En dwingt, hem 't edel hoofd met d'eerlauwrier te om-
(blaadren,

Door Marsias vereerd, door Momus onbesmaald!

Wel hem, der kunst tot wraak geschapen,

Die trotsch, in vrije vlugt, zich aan het slijk ontwringt,

En, met de bliksemkracht der poëzij te wapen,

Den kunstonteerder straft en in de zielen dringt!

I. DEEL.

A

Weg

Weg met dien rijmelzwerf, die, in 't afgunstig grimmen,
 't Wanklankig speeltuig grijpt voor krachtloos kunstgeweer;
 Die stromplend kruipt en woelt en tuimelt onder 't klimmen
 En deernis wint in plaats van eer!

Weg met dien kouden toon van lusteloosheid zwanger,
 Die kracht en leven mist en 't walgend oor verdriet!
 Het godlijk vuur - alleen is 't kenmerk van den zanger:
 Het schittere in zijn oog en blikseme uit zijn lied!

Wat waant gij, logge stoet van vadsse beuzelaren!
 Dat gij den kunsttoon treft, dien Pindus zanggod looft?
 Verberg de ontfierde kruin, verbreek de doffe snaren:
 Apolloos vloek rust op uw hoofd!

Neen, geen verachtlijk rijm, aan kreuple maat gebonden,
 Die steeds eenzelve klinkt, op afgepasten toon,
 Werktuigelijke kunst, door smaakloos graauw gevonden,
 Is de eedle taal der goën.

Neen, wie in 't zwellend hart geen reiner drift voelt branden,
 Wiens bloed niet vlugger stroomt, wanneer hij 't speeltuig
 Die werp' voor eeuwig 't uit de handen: ^{(snaart,}

Zijn offer is Apol onwaard'! —

't Is hij, met hooger geest geboren,

't Is hij, van duizend uitverkoren,

Hij,

Hij, stand en kreits ontvoerd door ingeschapen drang,
't Is hij, wien Pindus goôn de onsterfelijkheid beschoren,
Hij, die zich, hun gelijk, in hemelval doet hooren
En die geheel zijn ziel doet leven in zijn' zang!

Zoo zong der vaadren stem op de Agrippynsche toonen,

Zoo klonk hun zuivre lier, gelijk geen andre klinkt!

't Zijn zij, wier lauwer bloeit, al storten konings kroonen;

Wier heilig loflied stijgt, schoon Paros marmer zinkt!

Ziet opwaarts naar hunne eer, kunstmoordende eereloozen!

Ziet naar hun lauwren op, van nooit verdord gewas,

Leert luistren naar hunn' klanken op hun godspreek blozen

En duikt in uw moeras!

Maar, gij, bestraald door heller glansen,

In d'opgescherpten geest door Phebus gloed verlicht!

Komt! slaat het vonklend oog op eeuwige eerekranen,

En slingert ze om de kruin, den nijd in 't aangezicht!

Komt! zingen wij, verrukt, dat de aarde ervan moog'wagen,

Den vadsen rijmer stom,

En voeren wij, vereend, in onze ontferde dagen,

Der kunsten gouden eeuw weêrom.

Streeft voort, het enge perk te buiten!

Stijgt op, stoutmoedig op, het rijmelrôt voorbij!

Het tere in afgunst weg, onmagtig ons te stuiten,

En heffe door zijn' nijd ons hooger in waardij!

Komt! laat der kunsten outers rooken,

Viert weêr den eerdienst bot, in'tvlammend hart gekweekt!

De geurigste offerand' zij duizendvoud ontstoken,

Ten spijt des loggen stoets, wien, in zijn slijk gedoken,

De wierook en het vuur ontbreekt!

=

T A F E R E E L

V A N D E N

V I E R D A A G S C H E N

Z E E S L A G.

— Van 'sweerelts aenvang troffen

Noit heldendichters rycker stoffen

Om hoogh te streven, en in ly

Te leggen out Athene en Rome.

Schoon Perseus eenen zeedraek toome,

In enklen schyn en schildery.

Wy vliegen hier, zoo d'ouden razen,

Op geene vliegende Pegazen.

De waerheid hoeft geen logendicht,

Noch valsche verwen, schoon in 't blaeken.

Zy tekent 'slants geschiede zaeken,

Zoo klaer gebleeken als het licht.

V O N D E L.

T A F E R E E L

V A N D E N

V I E R D A A G S C H E N

Z E E S L A G.

Wat hoogt het effen vlak der vloedden

En plast den rug der stranden week?

Geen onweêr huilt, geen winden woeden,

Geen wolkdrift verft het zonlicht bleek.

Wat kaatst en klotst van allerwegen

De golvenforsch de golven tegen

En tooit het meer in rouw en nacht?

De heldre hemel blinkt en lacht.

Van waar die blaauwe zwavelvlammen,

Dat vuur, gespat langs vloed en reê,

Die slagen, die op de oevers rammen

En dreunen op den boôm der zee?

Geen folser doet het luchtruim blaken,

Geen bliksem vlamt, geen donders kraken;

De kalmte kust den blijden grond,

En fiddring spookt de plasfen rond.

't Is Neêrlands vloot, 't zijn Englands kielen,

Met zeil en vlag aan mast en top:

Zij doen de baren tuimlend krielen

En spatten 't zeenat luchtwaarts op;

't Is de oude wrok, op nieuw aan 't gloeijen,

Die 't vuur doet langs de waatren vloeijen,

En uitbarst in verderf en dood,

En dondert met gevleugeld lood.

De Ruiter wenkt: de zeilen zwellen;

't Is rep en roer aan boeg en boord.

„ Ten strijde!” roept hij, „ bootsgezellen!”

„ Ten strijde!” rolt de weêrklank voort.

„ Men wreke, in eedle drift ontstoken,

„ Den hoon, nooit streng genoeg gewroken,

„ Den hoogmoed, die ons 't voorhoofd biedt...

„ De leeuw vreez' voor den luipaard niet!”

„ Staat pal!” weêrgalmt het,forsch en moedig,

Van Englands vloot den omtrek rond:

„ Staat pal, o Britten! wreekt u bloedig,

„ Al zinke uw laatste kiel ten grond!

„ Bedwingt, ontzag en band ontwongen,

„ Dat volk, dat trotsch u houdt bedwongen,

„ Dat Neêrland, waar uw magt op stuit...

„ Zijn praallicht dooft uw' luister uit.”

Daar werpt en stort, van wrok aan 'tbranden,

Zich magt op magt en drom op drom;

Daar giert, uit de ijsren ingewanden

Een hageljagt van kogels om.

Daar teistert, naar de moordbevelen,

De krijsorkaan de zeekasteelen

En raast, zoo fel de wraak hem 't/heet,

En overschreeuwt den jammerkreet.

De Ruiter zwiert en zwaait den degen

En wijst Treslong het roemrijk spoor,

En Tromp rukt Sweers den vijand tegen

En vecht Van Hulst en Evers voor:

Zij meten Albemarle's benden,

Zij tasten Barkley in de lenden

En tarten Mings en Askue

Met all' de roovers van de zee!

De bloedvlag rolt de kreuken effen,

De moord tast rond met gierengreep;

De donders morslen, waar zij treffen,

De moed staat pal bij beiden sloop.

Men acht, schoon eigen kielen kraken,

Geen flagen dan die de andren raken,

En brast aan 't bloed zich rood en klam

En hitst den dorst weêr in de vlam.

De laag barst los: de kielen keeren,

De schot herhaalt aan wederzij';

Men vuurt in wenden en laveren

En rept de lont aan loef en lij;

Men wart zich in elkanders vloten,

Dat weêrzijs raas en sprieten stooten,

En boort, zoo diep men sloopstuig ziet,

Maar telt elkanders zeilen niet.

Geen

Geen magt verdunt, hoe dicht omgeven,

Hoe fel bestookt of kloek verrast;

Geen zeil wendt uit den slag den steven,

Spijt grondschoot en gevelden mast.

Vergeefs verfmelt er tal van knechten:

Gewonden en verminkten vechten

En blazen, stervend, nog hunn' moed

Hunn' spitsbroërs in het wraakziek bloed!

Gelijk staan Brit en Nederlander,

Gelijk, voor 't eerst, in 't krijgsgeding;

Hun beider bliksem zengt elkander,

Hun kogels botsen onderling.

De woede raast van beider schepen:

Wie aangrijpt voelt zich aangegrepen,

En wie zijn prooi tot gruis vermaalt,

Besterft het, als hij zegepraakt.

Niet

Niet woester worstlen boschgedrogten,

In 't zieden van gefarden spijt,

Door de eigen krachten aangevochten,

Beboeten ze elken slag om strijd.

Verfmachtend van onleschbren toren,

Verstompen ze op elkaâr hunn' horen,

En brullen moord en schrik door 't bosch,

En wringen, eerst verscheurd, zich los.

Maar vruchtloos moog' de krijgsroë snerven

En teistren met verzwaard gewigt;

Maar vruchtloos moog' de wrok zich scherpen,

Het nachtfloers schuift het strijdperk digt.

„Beeft!” gilt het afscheid, „beeft dan morgen!

„Met woekerwinst betaalt ge 't borgen!

„Den laatsten dag, die nog u wacht,

„Bekoopt ge met uw' langsten nacht!”

Met

Met weêrzin strijkt de vlag van boven,

Met weêrzin klieft het anker 't zand;

Met weêrzin wordt de wraak verschoven,

Die 't Neêrlands harte gloeit en brandt.

„Beef, Albemarle! roepen ze allen,

„Beef, England, met uw duizendtallen:

„Geen droppel bloeds, door u gestort,

„Waar ge ons geen kop voor schuldig wordt!”

Maar, 't zonlicht toont zich 't feit te schamen

En de ochtend keert, in rouw gehuld;

De wolken pakken stuivend zamen,

De stormvlaag, die ze los scheurt, brult.

Natuur, gestoord in 't vreedzaam rusten,

Spookt woedend meê langs zee en kusten,

En spreidt haar kracht vergramd ten toon,

En steekt den moord naar de eerekroon.

Ver-

Verfchriklijk zweept de wind de baren

En fpat ze elkaâr in wedloop voor;

Baldadig fcheurt hij zeil en garen

En splintert mast en ftengen door.

De kielen, diep in 't nat bedolven,

Herrijzen eensklaps met de golven

En vlammen op den vijand neêr,

En zinken naar den afgrond weêr.

De donder rolt met forsch geklater

En dreunt door want en holten heen;

Tot bergen zwelt het vliegend water

En barst tot op den boôm van een.

Het stampend fchip, in 't wild geworpen,

Kan 't nederplafend nat niet florpen

En zwalpt, uit koers en ftreck gejaagd,

Aan 't geeslen van d'orkaan gewaagd.

Dan

Dan vruchtloos spilt hij woede en krachten

En teistert wat hem weêrstand biedt;

Dan vruchtloos beukt hij beider magten,

Men telt dien derden vijand niet:

Hij havene, in zijn baldervlagen,

De kielen,forsch uit een geslagen

Of, brijslend, op elkaâr gestort:

Geen vuurtromp, die vernageld wordt!

Vergeefs de takels afgesmeten,

Gegierd, dat romp en bodem beeft;

Vergeefs de kabels stukgereten:

Geen bootsman, die zijn zeilen reeft!

Barste alles uit gewricht en harren,

Men waagt zich om elkaâr te farren,

En is alleen, wat knelle of prang',

Voor 't koelen van de woede bang!

Onwrikbaar, wat zich voel' verzwinden,
Eischt Neêrlands wimpel 't oud ontzag;
Gerust, in alle vier de winden,
Toont Ruiter zijn ontrolde vlag.
Geen schandvlek zal hare eer besmetten!
Geen noodstorm zal zijn' moed verzetten,
Noch breidlen ooit een leeuwenkracht,
Die England en de zee veracht!

Wie is er, die in 't nijdig blaken,
Die kracht wrikt uit haar naven los?
Wie is er, die zich diets durft maken
Te brallen met den leeuwendos?
Hij zal de klauwen deerlijk branden!
Hij brengt zijn stukgestooten tanden
Druipstaartend t'huis voor roofgewin,
En krimpt zijn zwellende onmagt in.

Mislukt dan is uw schittrend pogen,

Geknot, o Brit! uw troetelwaan;

Uw onmagt heeft uw hoop bedrogen,

En Neêrland lacht uw blikfems aan!

Vergeefs dan zwoert gij 't af te matten,

Vergeefs, de schande 't na te spatten,

En 't in te zwelgen tot uw deel...

Haar klauw klemt om uw eigen keel.

Diep, diep erkent ge, in 't vruchtloos veinzen,

De loosheid op den moed. onnut;

Diep eindlijk voelt ge, in 't eerloos deinzen,

Uw kracht tot zwichtens uitgeput.

Hij wijkt, de Brit, hij zoekt zijn gaten!

Hij bergt en hecht zich op zijn platen,

En ankert met gekeerden boeg,

Der zee noch Neêrland sterk genoeg!

Daar

Daar schuilt hij, loerende uit zijn holen,
De luipaard, voor zijn prooi te klein;
Daar schuifelt ze, achter 't net verscholen,
De slang, en lokt den leeuw er heen.
Maar vruchtloos, hem den strik te zetten:
De leeuw verwacht zich in geen netten;
Hij tuchtigt wien hem krijg verklaart,
Maar acht de list den strijd niet waard'.

Verkrop dan, Brit! uw' wrok geduldig,
Leer krimpen, eer u 't zwellen rouw';
Gelukkelig, schoon de schandstraf schuldig,
Zoo thans verachting ze u onthou'.
Maar, neen! niet strafloos heeft, in 't razen,
De nijd zijn gift weêr uitgeblazen,
Niet strafloos weêr den moed gehoond,
En 't slangenhoofd den leeuw getoond!

Neen, neen! hij zal het eerloon vergen

En 't bloed, dat hem ten prijs behoort;

Niet strafloos zal hem valscheid tergen,

En vlugten met de zege voort:

Hij zal zijn kracht tot wraak verlagen,

Het roofdier uit zijn moordhol jagen,

En fleuren 't naar de vlakke weêr,

En slingren 't rond en plettren 't neêr!

Breek aan, o dag, die 't aan zult staren!

Omvlecht de kruin en licht en blink!

Hef rasfer 't hoofd van uit de baren,

Opdat de Brit er te eer in zink'!

Daag fchooner aan de ontgloeide kimmén,

Nu Neêrlands praal ten trans zal klimmen;

Nu Neêrlands vuist, in gift en gal,

Den dollen zeehond smoren zal.

Hij rijst, de dag, die de eer zal wreken,
De dag van roem, van schande en straf!
De Ruiter doet weêr d'aanval steken
En sleept den Brit den Theems weêr af.
Op nieuw zijn lont en moed ontstoken,
Op nieuw de lagen los gebroken,
En wijd en zijd, langs strand en stroom,
De lucht verpest van zwavelftoom.

„Brand los! grijp vast! klamp aan en enter!”

Weêrgalmt op nieuw de krijgsschreeuw voort
Men giert en grijpt en scheurt aan flenter,
En vuurt en vecht en klampt aan boord.
Men schaapt de stevensforsch te splinter,
Men zwenkt ze hier en draait ze ginder,
En zet zijn vaartuig op de proef,
En valt en zeilt in lij en loef.

Men zwiert en zwaait met dreg en bijlen
En haakt ze vast in boord en gang;
Men keert en weert wie over ijlen,
En fabelt in het dicht gedrang.
Men vat en velt, wie 't waag' te stuiten;
Men wringt, wie indringt, weêr naar buiten
En stort zich worstlend in den vloed...
De vloten drijven in haar bloed.

Hier jaagt, tot op den boôm doornageld,
Het redloos wrak den noodshot rond;
Maar vruchtloos, waar 't van kogels hagelt,
Schreeuwt de angstgil uit metalen mond!
Vergeefs zijn hulp- en reddingkreten!
Vergeefs gekapt en uitgesmeten,
En lek gestopt en droog gepompt,
Geen prooi, die weêr den klauw ontkomt!

Daar

Daar peilt, tot in den grond geschoten,

De ranke romp het peilloos meer;

Daar stort in de overladen booten

Het pakkend volk zich gillend neêr:

Maar eensklaps kantelt magt van troepen

Door 't overwigt de ligte floepen,

En plast en ploft in 't ruime fop,

En zoekt er 't zinkend wrak weêr op.

Ginds blindt een zwarte nevel de oogen,

En pakt en grijpt om fchip en want;

De vlam en 't vuur slaan naar den hoogen,

En hol en opstal staan in brand.

Vergeeffche raad, in d'angst te zoeken!

De vlam zengt vlag en touw en doeken,

En blaakt, zoo ver zij vonken spat,

En 't vreeslijk kruid heeft vuur gevat!

Het kraakt en braakt en klapt en klettert,

En rijt en smijt de kiel van een:

Zij breekt en barst en slaat en plettert,

En 't volk stuift door de wolken heen.

Het ijzer, wars van eigen zwaarte,

Vliegt rond, als spaanders van 't gevaarte;

Het anker werpt zich op de reê,

En 't ijslijk vuur ontsteekt de zee.

Verschriklijk weërkaatst allerwegen

De teisterflag van de oorlogsroê:

De lijken slaan den hemel tegen,

De wrakken sparren d'afgrond toe.

't Neemt alles deel aan de ijzren plagen;

't Krimpt alles voor de geefelagen,

En schrikt en trilt van d'oorlogschreeuw,

Behalve Neêrlands waterleeuw.

Laat

Laat buigen dan wat op dorst steken,
Laat beven, wien 't aan krachten faal';
Laat England dan de horens breken,
Voor Neêrland is de zegepraal.
Geen weêrstand stuit' die zee van vuren!
Zij zeng' tot binnen Londens muren!
Geen droppel bloeds vervloei' te min,
Want Englands trots verdrinkt er in!

Hij valt, hij zwicht, hij knarst de tanden,
Hij buigt, de Brit, hij bluscht de lont!
Hij ziet zijn schepen redloos branden:
Zij zinken met zijn' waan ten grond!
Hij laat den hoogmoed kruipend zakken;
Hij strijkt de vlaggen van zijn wrakken,
En wordt als krijgsbuit meêgefleurd,
Van bloed en schaamte roodgekleurd.

Triomf, het pleit is uitgewezen!

De slang kwijnt aan den leeuwenbeet!

De zegevlag is opgehezen,

Geweêrkaatst is de zegekreet!

De Brit leert Neêrlands lof vermelden!

Hij volgt den sleep der waterhelden,

Ten borg van zijn verloren pleit,

En tuigt van Neêrlands meerderheid.

Triomf! zwiert uit uw gloriestanders,

Betemmers van het zeegedrogt!

Triomf, roemruchte Nederlanders!

Geluk op d'eedlen wedertogt!

Het vaderland strekt de armen open:

't Mogt veilig op zijn zonen hopen!

Het reikt hun de eerkroon, die hun past,

En sluit ze aan 't zeegnend harte vast.

Maar,

Maar, hoe! wie is 't, die, stout en schendig,

Die welkomst in zijn spijt vertraagt?

Wie is hij, spoorloos en ellendig,

Die weêr den leeuw tot worstlen daagt?

Wie moet zijn zege nog vergrooten?

Wiens bloed zal vloeijen bij 't vergoten',

En spatten de afgunst in 't gezicht,

Als brandmerk voor vertraptten pligt?

Wie is 't? . . Ter hulp voor 't wis vernielen!

Ter hulp! terug! en red uw' roem!

De zwangre zee gaat zwaar van kielen! . . .

't Is Robbert, Englands waterbloem!

Deins, Neêrland! met uw matte benden,

Leer vlugten, leer den steven wenden;

Ontfcheur uw vlag aan dieper smet,

En drijf in uw moeras te wed.

Maar

Maar, neen! de lafheid moog' zich sparen,

De val is grootsch, dien de eer gebiedt!

Wie de overmagt in 't schild durft varen

Verlaagt zich door de neêrslag niet.

Maar, neen! niet strafloos zet ge uw tanden,

o Brit! den leeuw in de ingewanden;

Niet kostloos zuigt uw heete dorst

Het hartebloed uit Neêrlands borst!

Staat pal! ontsluit uw donderkelen,

Wreekt, helden! elken geefslag!

Rol op 't gordijn der schriktafreelen,

Afzigtlijk nare vierde dag!

Wat zult ge? rukt gij Neêrlands luister,

In 't zinken, meê naar 't nachtelijk duister,

Of schenkt en laat ge ons, als gij daalt,

Een' roem, die zonder zinken praalt?

Ja,

Ja, schitterend zal die luister klimmen

Door ruimte en tijd en toekomst heen:

De vierde dag verlicht de kinnen

Voor Neêrlands grootscher roem alleen.

De Ruiter staat en biedt den steven!

Geen Britten doen de Ruiter beven;

Al heft hun waan den loggen kop,

De Ruiter steekt dien hooger op!

Sta vast dan, Brit! met alle uw magten.

Geen trots make u de zege diets!

Waar dapperheid en moed u wachten,

Zegt zwakheid en vermoeijng niets.

Vergaan, wie ooit den leeuw verkloeken!

Laat Robbert Albemarle zoeken!

Laat England barsten aan zijn' waan,

De Ruiter zal de Britten staan!

Laat

Laat baldren dan de moordmusketten,
En dreun' de lucht van 't wraakgegil;
Laat vuur de zee in vlammen zetten,
En dring' de bloedstroom ze uit haar kil!
Laat teistren all' de foltertuigen!
Laat al wien 't lust de nekken buigen,
En krimpen in voor Britsch geweer,
De Ruiter buigt den nek niet neêr!

Vergeefs zijn flanken aangegrepen,
Hij duizelt, wie er 't hoofd aan stuit;
Vergeefs geboord tot in zijn schepen,
Wie ze indringt, dringt ze nooit weêr uit!
Geen zee van dwergen zal 't gelukken
Dien muur van helden om te rukken!
Al staan er storm en golven voor,
Zijn vastheid breekt de branding door.

De spijt moog' vrij de woede hitten,

Hare onmagt strekt den waan ter straf:

Heft op uw donders, trotsche Britten!

Zij stuiten op uw koppen af.

Wien ooit uw doffe bliksem brande,

Gij spat op Neêrland hem te schande;

Wie laf het hoofd voor snorken bukk',

Op Neêrland bonst gij 't uwe stuk!

Verfpild zijn uw gewaande krachten,

Verijdel is uw zegepraal;

Verdond zijn uwe ontelbre magten,

Vernield, o Brit! ten vierdenmaal!

Ten vierdenmaal den strijd begonnen,

Ten vierdenmaal den Brit verwonnen,

Den Brit ontzag en pligt geleerd,

En Neêrlands grootheid onverzeerd!

„Triomf!” weêrgalmen strand en stroomen!

De zee is van den Brit verlost!

Hoe meerder magt hij op deed komen,

Hoe meerder bloeds 't hem heeft gekost.

Triomf! het nietigst volk van de aarde

Blinkt uit in pracht van eigen waarde,

En stort den nabuur, die 't begrimt,

In 't slijk, waar 't uit te voorschijn klimt!

Daar druipt hij weg, van schrik bekropen,

En angstig ziet hij rugwaarts om;

Hij bloost zijn havens in te loopen

En vindt er schimp voor wellekom.

Zijn schaamte ontveinst vergeefs zijn wonden:

Zijn neêrslag galmt uit duizend monden,

En gunt geen weêrwraak aan zijn' haat,

Dan de afgunst, die ze alleen hem laat.

Tri-

Triomf! ten trots van wien 't moog' deren,

Stijgt Neêrland op, in steiler vlugt!

Laat de afgunst in haar gift verteren,

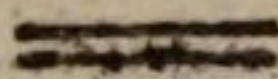
Want Neêrlands lof doorstroomt de lucht.

Laat duin en zee dien lof vervangen!

Het vaderland weêrgalmt van zangen

En schatert uit in 't zegelied:

„De leeuw vreest voor den luipaard niet!”

UITBOEZEMING.

*Ah! qu'elles sont douces les larmes,
Qui coulent sur les maux d'autrui!*

LEONARD.

Hém vloeit het hemelsch bloed door de onverbasterde ader,
Hém, die weldadig is, uit ingefchapen zucht;
Hij toont zijne afkomst aan van dien verheven Vader,
In wiens ontfloten arm de lijdende onschuld vlugt;
Hij is het beeld van d'Albehoeder,
Hij, hulp en toevlugt van zijn' broeder,
Wien de omzwaai van het noodlot treft;
Hij, in wiens ziel der deugden moeder,
De deernis, zich verheft.

Ja,

Ja, uit haar' zuivren schoot alleen
Ontwelt het eedle, ontspruit het goede.
Wie onmenschlievend is, is nimmer deugzaam, neen!
Hij koestert in het hart van steen,
Wat strenge pligten 't eere en voede,
Barbaarsche zeden, met geroofden naam ter leen.
De deugd is teeder en liefstallig,
Zij scheidt alom 't geluk en spreidt het om zich heen;
Geen andre deugd is God gevallig,
Daar is er, zonder liefde, geen.

Wat doemt gij, strenge boetgezant!
En smeekt dat 's hemels wraak den zwakken mensch verniele?
Wat slaat uw geesfelende hand
En scheurt het ligchaam op, tot heeling van de ziele?
Och, smoor dien vloekreet in uw' mond:
Stort zegen, zegen om u rond:
Zie daar des hemels reinste leere!
Ontruk den droeven aan den nood,
En boet en vast niet, God ter eere,
Geef, God ter eere, d'armen brood.

Wat schimpt gij op uws broeders druk,
Verstokte wreedaard! onverteederd?

Och, 't is het misdrijf, dat vernedert,

Maar nooit verneêrt ons 't ongeluk. —

't Gebrek gilt rond: verhoor zijn stenen:

't Heeft niets dan oogen, om te weenen,

Dan tranen, die uw hand niet droogt!

Och, laat ze u vruchtloos niet bespatten!

Neen, wissel ze op, de laatste schatten,

Waarvoor 't uw hulp te koopen poogt.

Waar vlugt gij, droeven? vlugt niet, neen!

Komt! voelt mijn hart van deernis kloppen:

Waar jaagt een valsche schaamte u heen?

Waar wilt ge in de enge borst het nijpend wee verkroppen?

Eischt, broeders! wat mij 't noodlot gaf,

Ik smeek u 't als een weldaad af;

Dat toch uw leed geen bijstand schuwe!

Klaagt! neemt mijn hulpe, deelt uw pijn;

Eischt! wat mijn heil is, is het uwe,

Spreekt! wat uw smart is, is de mijn'.

Neen,

Neen, fchroomt niet, fchaamlen! aan mijn borst
Den nood, die u verteert, te klagen:

Dáár, ftilt uw' honger, lescht uw' dorst;
Neemt wat gij mist en hoeft; neemt, zonder kwellend vragen.

Och, moest ik ook, om u te voên,
Mijn laafte brood door midden breken,
'k Zou 't met een' dankbren traan doorweken,
'k Zou ijende u ten bijftand fpoên,
En andren niet van de eer verfteken,
Op hunne beurt, mij wel te doen,

Wie is hij, die zich ginds, met fchrik,
De ontvleeschde handen flaat voor de oogen?
'k Lees angst en argwaan uit zijn' blik:
Hij fchreit mijn deernis aan en fchuwt mijn mededoogen.

't Is een misdadige, die vlugt,
Die 's hemels ftraf gevoelt en aardfche ftraffe ducht,
En in gebrek en vrees zijn leven poogt te rekken:

Hou ftand, rampzaalge, die mij vliedt!
Keer, 'k wil uw ziel ten troost, 'k wil u ten bijftand ftrekken,
'k Wil u tot redder zijn, maar u tot regter niet.

o Zoetst gevoel van 't menschlijk hart!

Wat haalt bij uwe onschatbre waarde?

Gij puurt het moordend gift uit d'angelsteek der smart,
En stort, gelijk een God, den zegen neêr op de aarde!

Och, valt den redder, die u hoedt,

Rampzaalgen! niet gebukt te voet,

Met opgetogen dankbetooning:

Uw redding viel zijn deernis ligt:

Zijn deugd verschaft zichzelf belooning...

Hoe duurder hij u dient, hoe meer gij hem verplicht,

Ja, 't hulpzaam hart zwelt op en jaagt

En beurt zich juichend naar den hoogen,

Als 't, weenende in zijn vreugd, den traan der smarte vaagt
Van de ingegroefde wang, van de uitgekreten oogen,

Wat vraagt het naar erkentenis

Daar weldoen zelf 't een weldaad is,

En 't zelf den dank zich acht verschuldigd?

Belangloos in 't gevoel, bewierookt of gelaakt,

Vereert en looft het God, wien 't liefderijker huldigt,

Daar hij ons d'eersten pligt het zoetst genoegten maakt.

God!

God! doe, ten tegenwigt van 't wee,
Dat reinst gevoel zich meest verheffen:
't Voert alle deugden met zich meê,
't Weert alle rampen, waar zij treffen.
Heel 't menschdom zij, door menschenmin,
Eén maagschap en één huisgezin,
't Zij 't ademe in paleis of stulpe.
God, teederst vader van uw kroost!
Ge onthieldt mij schatten, 't wee ter hulpe,
Och, laat mij tranen, 't wee ten troost.

JAN VAN SCHAFFELAAR.

Toen 't vuur der tweedragt vlamde in 't rond,
En veld won voor zijn' gloed,
Toen 't land zich tegen 't land verbond,
Verhit op eigen bloed:

Toen Hoeksch- en Kabeljauwschgezind,
Door woesten haat gespoord,
Door de eigen dolle wraak verblind,
Zich zat braste aan den moord:

Toen 't buitenlandfche krijgsetier
Voor flot en vesten kreet,
En 't fel inwendig knagend vier
Naar Neêrlands hartaâr beet:

Toen

Toen leefde Jan van Schaffelaar,
Met heldenziel in 't lijf,
Stoutmoedigst in het bangst gevaar
En nooitgehoord bedrijf.

Wie Curtius van Rome noem',
Geev' Schaffelaar den lof,
Wiens meerder deugd, met minder roem,
Den Romer overtrof.

Verborgten deugd is dubbel schoon:
Haar vлект geen vleijerij,
Die al de deugd der koningskroon
Ontluistert in waardij.

Gij vraagt mij weêr een hartig lied,
Op vaderlandschen trant:
Ik weiger u mijn zangen niet,
Zij zijn voor 't vaderland. —

Toen Utrechts fel gespitste wrok
Haar' bischop had ontzet,
En stout zijn knechten tegentrok
Met veldspeer en musket:

Toen 't Amersfoortsche krijgsgeweld

Den Stichter bijstand bood,

En 't hem ontweldigd Barneveld

Belegerde en beschoot:

Toen leefde Jan van Schaffelaar,

Met heldenziel in 't lijf,

Stoutmoedigst in het bangst gevaar

En nooitgehoord bedrijf.

Hij klimt den steilen toren op

Met achttien rappe mans,

En geeselt op der Hoekschen kop,

Met slagen uit den trans.

Hij daagt des vijands busfen uit

En kaatst hun vlammen weêr,

En hagelt, uit een' damp van kruid,

Een jagt van kogels neêr.

Hij beukt en kneust wat naken mag,

En blakert ze aan zijn' brand;

En stort en smakt met houw en slag

Er honderd neêr in 't zand.

Maar,

Maar, de overmagt verwrikt den moed,

Hoe fier enforsch gespoord:

In 't eind' vervloeit het dapperst bloed,

En 't heldenvuur verfmoot.

Maar, schriklijk rolt het stormgerucht

En 't wraakgeschreeuw in 't rond;

De donder perst en scheurt de lucht

En daverd langs den grond.

Maar, kerk en toren krakt en kraakt

En fiddren daar zij staan,

En 't vuur, dat langs de leijen blaakt,

Grijpt kerk en toren aan.

„ Wat raad? ” roept Jan van Schaffelaar,

„ Mijn makkers in 't verdriet!

„ Al lach ik om mijn lijfsgevaar,

„ Ik lach om 't uwe niet.”

„ Geef op, geef op dan kerk en trans!”

Gilt alles, diep ontsteld:

„ Breek af dan de ongelijkste kans,

„ Eer gij 't met ons misgeldt.

„ De

„ De toren brandt, de grondvest trilt:

„ Wie kent zich vrij van schroom?

„ Geef op, geef op! geen' tijd verspild!

„ Wij stikken in den stoom.”

„ Wij geven 't op, wij geven 't op!”

Schreeuwt Schaffelaar, met spijt:

„ Wij buigen dan den harden kop,

„ Verwinnaars in den strijd!”

Maar, „ Neen!” vervangt hun woest getier,

„ Eerst losprijs voor ontflag!

„ Of smoren zult ge in vlam en vier,

„ Spijt opgaaf en verdrag!”

„ Wat eischt dan nog uw schrikmisbaar,

„ Gevoelloos voor ons leed?”

„ Wij eischen Jan van Schaffelaar!”

Vervolgt de woeste kreet.

Maar, „ Neen!” herhaalt het kloek bescheid,

Metforsch verzwaarde stem:

„ Zoo hem uw wraak den dood bereidt,

„ Zij treffe ons dan met hem!”

Maar,

Maar, „ Neen! zoo wis, zoo waar ik leef.”

Valt Schaffelaar hen in:

„ Wie 's vijands wraakeisch tegenstreev’,

„ Waardeert mijne eer te min!

„ Aan mij is de eer, aan mij de pligt,

„ Zoo heilig aan mijn’ moed!

„ Op mij alleen weegt heel het wigt

„ Van uw onschatbaar bloed.

„ De grondvest trilt, de toren brandt,

„ De tijd eischt kort bestel:

„ Reikt allen, reikt voor 't laatst me uw hand,

„ En vaart voor eeuwig wel!”

Hij rekt de leden rank uit een

En hoort geen weêrspraak meer;

Hij wringt zich door het kijkgat heen

En ploft van d'omloop neêr.

„ Daar hebt gij Jan van Schaffelaar!”

Weêrgalmt hij in zijn’ val:

„ Verbrast en deelt hem met elkaar,

„ En lescht uw’ heeten gal.

„ Steekt

„ Steekt op de klingen, fors en zwaar;

„ Bluscht busfen en musket:

„ Daar hebt gij Jan van Schaffelaar...

„ Mijn makkers zijn gered! ”

Hij stort, hij valt, hij ledebraakt

En stuiptrekt in den dood,

En 't bloed, waarnaar de woede blaakt,

Beschaamt en kleurt ze rood.

Het krijgsvuur bluscht, de brand gaat uit,

En 't schriktooneel wendt af,

Maar de eerkroon, niet aan 't zwaard ten buit,

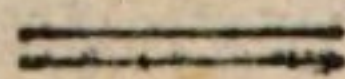
Omtuilt het heldengraf.

Wie Curtius van Rome noem',

Geev' Schaffelaar den lof,

Wien's meerder deugd, met minder roem,

Den Romer overtrof.

B E D E.

(duchten,
Wel hem, die 't wislend lot te ontzien heeft noch te
Die zelf zijn' erfgrond bouwten't werken zich niet schaamt,
Die, onbekend en vrij, in vaderlandfche luchten,
Op eigen bodem aamt.

Hem, wien zijn kudde kleedt, hem, wien zijn wingers drenken,
Hem, wien zijn akker voedt en graan tast in zijn schuur,
Hem, wien, bij zomerbrand, zijn boomen schaduw fchenken,
Bij winterkoude, vuur.

Gezegend, die dus leeft, die, met zijn lot te vreden,
Voor vloed noch ebbe fchroomt in 's werelds ranke kiel;
Gezegend, die dus zwoegt, met onvermoeide leden
En onbezwaarde ziel.

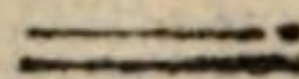
Ge-

Gelukkig boven peil, die, wars van aardfche zorgen,
Des daags met ijver zwoegt en 's nachts verkwikkend rust;
Wien de onfchuld wiegt in flaap en wien, bij elken morgen,
't Genoegen wakker kust!

Schenk, hemel! mij dat lot: fchenk, na zoo zoet een leven,
Me een' wroegingloozen dood, in diep vergeten ftaat;
En dat geen marmren praal, voor trotschaards opgeheven,
Mijn needrig graf verraad'.

Naar het Engelsch

van POPE.

B E M O E D I G I N G.

Makkers! roept geen wee en ach,
Om de rampen van den dag,
Om het leed van weinig stonden
En de smart van ligte wonden,
Die geen wanhoop heelen mag:
Plukt de dorens uit uw gronden,
Met een' opgeruimden lach.

's Avonds zinkt de zon in 't meer,
Maar des ochtends rijst zij weêr,
En zij droogt de digte droppen
Van de natbeweende knoppen,
En zij spreidt er goud op neêr.
Laat ons 't lot van daag verschoppen,
Morgen brengt het hooger eer.

Waartoe dan te dwaas gemord?
't Leven is, helaas! zoo kort!
Traag genoeg voor zielsverdrieten,
Maar te vlugtig voor 't genieten;
Dikwijls in den bloei verdord!
Laat de bron dan niet vervlieten,
Die zoo ligt geledigd wordt.

Griefft het nijdig lot een poos,
Trefft het ons, meêdoogenloos,
Met het wigt der teisterflagen
En den drang van duizend plagen,
Vruchten uit Pandoraas doos:
Laat de rozen dorens dragen,
Aan de dorens groeit de roos.

Speelt dan, makkers! vrij en blij,
In des levens loterij,
Schoon zoo karig met haar prijzen;
Wien zij thans die toe moog' wijzen,
Morgen is het u of mij:
't Laagste heeft de kans tot rijzen,
't Hoogste staat den val nabij.

Werpt

Werpt den teerling onvervaard:

Spelen is geen zuchten waard';

Laat den vrek van angst verkniesen,

Wie wil winnen, leer' verliezen,

In geluk en druk bedaard. —

Stond ons eigen keus te kiezen,

Och, wie leefde er ooit op de aard'?

Neemt dan wat u 't lot bereidt:

Gistren stond in nedrigheid

Quintius zijn' grond te delven;

Thans in kapitol-gewelven,

Staaft hij Romes majesteit;

Morgen kromt hij weêr zichzelven

In zijn' boerschen arbeid.

't Noodlot houdt de stalen spil:

't Keert die naar zijn' blinden wil,

Door geen reden te overtuigen:

Wie dan wijs is, leer' zich buigen,

Hou zich voor dien dooven stil;

Sla zijn zwaai uw hoop in duigen,

Glimlacht om dien kindergril.

Droeven! wischt uw oogen droog;
Tilt geen aardfche ramp zoo hoog,
Door geen tranen te overkomen.
Hoe veel fchat gij, hoogstgenomen,
't Wuft geluk, dat u ontvloog?
't Is alleen wat blijder droomen:
Allen zit de vaak in 't oog.

Makkers! weest verheugd van zin!
Woekert met uw klein gewin,
Leert uw korte blijdfchap fparen,
Laat den doodfchen weemoed varen:
De aarde loont dien veel te min;
Over vijftig vlugge jaren
Heeft een ander menschdom ze in.

Kort uw fmart met wijzen fpot;
Bergt u voor het tuimlend lot;
Leert zijn gunst bij voorraad borgen,
Maar vergeet voor weêrgaaf zorgen,
En bedriegt den blinden god:
Rekt het uitftel elken morgen
Door verlenging van genot.

Dobbert langs een' stillen vloed,
Schuilt, zoo ras het noodweêr woedt,
En ontduikt de dondervlagen;
Treffen de onverwachte flagen,
Keert ze met geharden moed;
En, mag weêr het zonlicht dagen,
Koestert u in zoeler gloed.

Dus, geliefkoosd vriendental!
Smaak te minder 's levens gal
Om te meer zijn zoet te smaken:
Welk een wijsneus 't ook moog' wraken,
Dartel door het tranendal;
Leer 't geluk u dienstbaar maken,
Spijt het wentlen van 't geval.

IN HET ALBUM
VAN EEN BEVALLIG
LANDMEISJE.

*Polite, as all her life in courts had been;
Yet good, as she the world had never seen.*

't **M**innewichtje zwierf verjaagd:
't Had zijn moeder moê geplaagd,
En zij wierp, door niets verbeden,
Van den hemel 't naar beneden,
Waar het, kermende in zijn' nood,
Bad om schuilplaats en om brood.

Jonge Chloé vond het wichtje
Met de traantjes in 't gezichtje,
En zij boog zich aan zijn zij':
„Knaapje!” sprak ze, „kom met mij:
„Och, hoe stormt en giert het buiten!
„'k Zal u hutje en hartje ontsluiten.”

't Wicht-

't Wichtje prees, in looze vreugd,
Chloées schoonheid naast haar deugd,
En sprong dartlend met haar mede;
't Wischte de oogjes wel te vrede,
En vergat welras zijn smart
In haar hutje en in haar hart.

Thans beproeft de guit zijn treken,
En vliegt om door buurt en streken,
En ontvlamt en zwiert zijn lont;
Grijpt zijn pijlen, treft en wondt,
En lokt duizend herders binnen,
En doet duizend herders minnen.

Alles is in rep en roer:
't Wichtje groeit in al 't rumoer,
En verleidt, in 't listig kozen,
Al de minnaars tot trouwloozen;
Maar, wie Chloé hoort en ziet,
Wordt ten tweedemale 't niet.

In haar hartje stelt het wetten,
 Om haar hutje spant het netten,
 En het vangt er ziel en zin,
 Willig of weêrspannig, in;
 't Lokaast uit haar wenkbraauwboogjes,
 En het ketent met hare oogjes.

TOEËIGENING.

Meisje, dat uw beeld herkent!
 Vindt gij ligt de zwakke prent
 Flaauw van schets en weinig sprekend,
 Liefde heeft mij ze uitgeteekend:
 Minnegoodje! zie in gunst
 Uit hare oogjes op uw kunst.

O D E
A A N D E
D I C H T K U N S T.

Wie zijt gij, door geen grens te perken,
Verheven geest! onstoffijk beeld!
Wat zijt ge en wat uw wonderwerken,
o Dichtkunst, echte godenteelt!
Van waar die ongepeilde krachten,
Die uit een' vuurstroom van gedachten
Zich storten op 't ontroerd gemoed;
Van waar, in 't ongevraagd ontwellen,
Die drift, die 't hart doet hooger zwellen,
En ombruist door 't ontstoken bloed?

Daar zijn er, wier ontvlamde pennen,
 Dat vuur doen vonklen in hun lied;
 Daar zijn er, die hare almagt kennen,
 Maar, die haar fchetfen zijn er niet:
 Die drift, door grens noch pool te ftuiten,
 Stijgt omvang en begrip te buiten,
 En hoeft geen ftandpunt tot haar fchoor;
 Zij zweeft, op nooitgekorte vleuglen,
 Ten fpot van wetten en van teuglen,
 't Heelal en 't ongefchaapne door.

Zij blikfemt met haar tooverlonken
 De kluisters van d'ontfpannen zin;
 Zij fchept en ademt met haar vonken
 Haar zusters vuur en adem in.
 Zij fchittert, zij, de fchrik der fnooden!
 Als keursteen aan de kroon der goden,
 Als luister van hun feestdisch uit;
 Zij laat haar lauwren niet verfterven
 Voor Zeuxis gloënde wonderverwen
 Of Spartaas dondrend krijgsgeluid.

't Is zij, die, in haar hooger kringen,
 Zich nooit voor lager dwang verzaakt;
 Die nooit zich schatting af laat dwingen,
 En al wat is zich cijnsbaar maakt;
 't Is zij, die, in 't ontzaglijk pralen,
 Geen luister schept uit vreemde stralen,
 Maar flauwer lichten luister leent;
 't Is zij, die in haar gouden noten,
 In verwen, door geen' tijd verschoten,
 De krachten van al 't schoon' vereent.

Waar heerscht gij, vorsten, die, vermetel,
 Uw' banvloek haar in 't aanzigt spat?
 Waar huist gij, dwingren, aan wier zetel
 De wilkeur haar in kluisters vat?
 Wie durft haar tot het juk verwijzen?
 Waar wrokt gij, wreevle Dionijzen,
 Die ze aan uw' troon te keetnen tracht?
 Terug! zij zal uw' purper zengen,
 Zij zal u smaad voor lauwren brengen,
 Bij d'affchuw van het nageslacht.

Terug, met legerfpits en dolken,

Verwinnaars, trotsch op bloedige eer!

Buig, overmoed der heldenvolken!

Zij morzelt u in 't voetzand neêr.

Wat jammert ge om uw nederlagen,

Kleinmoedigen, te diep verflagen

En fchaamrood om uws vijands lof?

De dichtkunst hoort, zij wreekt uw zuchten,

Zij komt; de Megareërs vlugten,

Zij fpreekt; Mesfene ligt in 't ftof.

Wie is er dan zoo fteil gevaren,

En bukt niet voor haar wetten krom?

Slechts Orpheus trilt de gouden fnaren,

En de afgrond geeft zijn prooi weêrom.

Wie koestren dan zoo ftalen harten,

Die rotfen in verfteendheid tarten,

En tijgers, in hun hol vergrijsd?

Wie loochnen 's wonders wapentuigen?

Het marmer neigt, de rotfen buigen,

De dichtkunst wenkt, en Thebe rijst.

Neen,

Neen, oudheid, rijk in fabelvonden,

Hier beuzelt wis uw speling niet:

Moog' geest noch brein die kracht doorgronden,

Gevoel' ze, wie ze in de aadren ziet!

Getuig', wie, tot haar' dienst verheven,

De ziel voelt aan de oraaklen kleven,

Die ze uit haar tempels galmen doet;

Beslisf', wie, in haar' glans gezeten,

't Heelal durft voor haar' lonk vergeten

En wegmelt in haar' toovergloed.

Die gloed, wat wanklen moge of wijken,

Vlamt eeuwig, door geen magt gestuit:

Verweldigers van honderd rijken!

Uw bloedstroom zelf dooft nooit hem uit.

De dichtkunst, u ter straf geschapen,

Daagt eindlijk zelve u streng te wapen,

En tooit zich met de zegekroon;

Zij teistert de aartsgeweldenaren,

't Zij met de blikfems der Pindaren,

't Zij met Alceüs dondertoon.

Die

Die gloed, den zwaai van 't lot te boven,

Blinkt bastaardij in 't zwart gezigt;

Den blinddoek, door haar voorgeschoven,

Verzengt hij met zijn vlammen licht;

't Verheevne doet hij fchooner pralen;

De waarheid zet hij in zijn stralen

En stelt haar naakt aan 't misdrijf voor;

Hij stroomt, met nooit getaanden luister,

De domheid na in 't nachtelijk duister,

En teekent haar afziglijk spoor.

Wie mag, o gloed! uw' vuurstroom gronden?

Wie is uw wondre bronwel wis?

Waar grenst gij, aan geen spoor verbonden,

Onëindige, als de godheid is?

Wie durft uw diep geheim verraden?

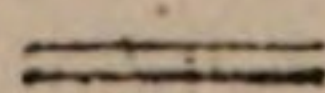
Wat geest ontknoopt uw wonderdaden,

Waar 't vonklend oog zich blind aan ziet?

Terug van 't nooit gelukt bedoelen!

Daar zijn er, die uwe almacht voelen,

Maar, die haar schetsen zijn er niet.

H E T

GEPLUKTE BLOEMPJE.

A A N L I Z E.

Lieve bloem! waar is uw blos?

Welk een wreedaard reet u los

En versmeet u, na 't genieten? —

Ziet ge wel die kleur verschieten?

Och, wat vlugt de schoonheid snel!

Lieve Lize! ziet gij 't wel?

Arme bloem! waar bleef uw gloor?

Gistren nog verguldde Auroor

Zorglijk uw fluweelen blaadjcs,

Thans verstrooit de storm uw zaadjcs,

En verstuift uw' dorren knop...

Lieve Lize! merk het op.

Arme

Arme bloem, verflenst van fleur!

Gistren trok uw balsemgeur

De aandacht naar uw gouden verwen:

Thans vertrappt men u in 't sterven,

En geen Zefir stort een' traan...

Lieve Lize! denk er aan.

Arme bloem, verschopt in 't zand!

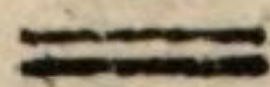
Och, eene enkle wulpsche hand

Reet uw' tengren bloei aan stukken:

Droeve vrucht van dartel plukken!

Bloempjes zijn zoo ras onttooid:

Lize! neen, vergeet het nooit.

G O E D E R E I S,

A A N M I J N J O N G S T E

D O C H T E R T J E,

B I J H A R E G E B O O R T E.

Levenshulkje! steek in zee,
Voer uw vrachtje naar de reê,
Die ginds opblaauwt uit de baren:
Kindje lief! geluk in 't varen!
Dobber zoet en zachtjes voort:
Welkom en geluk aan boord!

Ginderheen geleidt de togt,
Ginderheen, langs klip en bogt,
Waar de wijkplaats ligt verscholen,
't Heuglijk eind' van al ons dolen,
Goede reis naar de overzij'
Voor den wind en gunstig tij!

I D E E L.

E

Maar,

Maar, helaas! hoe blij van geest,
Vaders hart is diep bevreesd
Voor de stormen, die u dreigen,
Stormen, onze zeeën eigen;
Dan ik rust op Gods beftel:
Laat me u kussen en vaar wel!

Neen, niet altoos, dierbaar kind!
't Gaat niet altoos voor den wind,
Regt op de oevers aangelegen:
Dikwijls loopt de reis ons tegen;
't Gunftig koeltje draait en keert:
Nog gelukkig die laveert.

Dikwijls ftuwt een dolle orkaan
Al zijn stormen huilend aan,
Die de golven woest doen koken
En den fteven fel beftoken,
Tot dat boord en bodem beeft:
Wel hem, die zijn zeilen reeft.

Dik-

Dikwijls werpt een dondervlaag
 Mast en takels overstaag,
 Bonst en boort ons in de kolken,
 Smakt en smijt ons naar de wolken,
 Kneust ons kieltje lek en rank,
 En verplet het op een bank.

Wel hem, die, langs effen vloed,
 Rustig naar de haven spoedt;
 Die aan 't flingrend roer blijft waken,
 En zijne ankers weet te haken;
 Die de diepten zorglijk peilt,
 En zich op geen klip verzeilt!

Steek, mijn kindje! steek in zee,
 Dobber zacht naar gindsche reê;
 Rol uw wimpeltje uit de kreuken.
 Moog' geen storm uw fcheepje beuken...!
 Maar, ik rust op Gods bestel:
 Laat me u kussen en vaar wel!

Z U C H T,
B I J D E R A M P V A N
L E Y D E N,

OP DEN TWAALFDEN JANUARIJ, 1807.

Ja, 'k zag het gloeiend puin van de omgestorte muren,

En rilde toen ik 't zag:

Wat eeuwen flopens moest verduren,

De grondvest en de onwrikbre muren,

Vergruisd, verbrijzeld door één' slag!

Bedaar, geschokte geest! herroep, met kalmer zinnen,

't Afzigtelijk tafreel, dat voor mijne oogen spookt;

Dring weêr dat schriklijk schouwspel binnen

En boor den steenklomp door, waaruit die bloedplas rookt.

Bedwing uw huivrende angstvervoering,

Vaag nacht en nevel weg, die 't uitzigt u belet;

Heradem, krimpens hart, ter prooi aan uwe ontroering,

En met het gloeiend puin door d'eigen slag verplet!

Maar,

Maar, God! wiens kouder ziel bedare,
 Op nieuw versmelt de mijne in 't wee, dat zij herziet;
 Wiens onverfaagder blik den jammer tegenstare,
 Mijn blik, mijne oogen kunnen 't niet.
 Rolt voort dan, ongekuischte toonen!
 Klink somber, doffe snaar, van tranen nat geweekt!
 Moge elders de eer de kunst bekroonen,
 Ze is stom, waar 't nokkend harte spreekt.

o Euvlen, die te wel onze eigen blindheid staven!
 o Vruchten van den gruwelvond!
 Wat werktuig, groote God! spatte alles uit zijn naven,
 Plofte alles op d'ontzonken grond?
 Geen bliksem, door uw alvermogen,
 Ter straf, geslingerd uit den hoogen,
 Geen donder van uw vuist, tot gramme wraak gespoord;
 Maar 't hooggeroemd vernuft, waarop wij, wormen, bogen,
 't Gewrocht van onze vlijt, het werktuig van den moord.

Men zegt, dat op den stond, toen Leydens grondvest kraakte,
 Toen 't folfer met den hemel streed,
 Toen de aarde dreunde, en 't luchtruim blaakte,

En de afgrond verder openreet:

Men zegt, dat op dien stond de geest des doemlings waarde,

De geest van helfchen Schwartz, door bozen lust gepord;

Men zegt, dat toen zijn schim, teruggesleurd van de aarde,

In dieper hel is neêrgestort.

Ja, voel' hij daar al 't wee, dat eeuwen reeds beschreiden,

Dat Neêrlands boezem scheurt, van hartebloed bespat;

Ja, drukte op hem-alleen de ramp van 't jamrend Leyden,

En 't puin van de omgeworpen stad!

Wroet, wroet niet, met verscheurde vingren,

o Moeder! naar uw zuigling rond;

Vergeefs, die steenen weg te slingren:

Wat weet gij waar uw woning stond?

Laat af, laat af van 't hooploos dwalen...

Maar, wie zet moederliefde palen?

Wat weêrstand, die haar' moed verbaast?

Zij rukt gevaarte en steenklomp neder,

Zij vindt haar kind verpletterd weder

En stort er zich verpletterd naast!

Wien

Wien roept gij, met uw luide kreten,
 Lief wichtje, dat uw handjes wringt?
 Heeft God, heeft u 't heelal vergeten,
 Dat niet uw klagt ze in de ooren dringt?
 Kerm, arme wees! 't is tijd van kermen:
 Wien vindt ge, om uwer zich te ontfermen,
 Waar troost noch toevlugt overschiet?
 Vergeefs kruipt gij den puinhoop nader
 En roept om moeder en om vader...
 Helaas, de dooden hooren niet!

Waar strompelt ge op uw krukje henen,
 o Grijze, van al 't zwerven moê?
 Wat poogt ge om troost in 't wee te weenen?
 Gij mist tot zelfs de tranen toe.
 Wat zoekt en tast en grijpt ge in 't ronde?
 Geen hand, die heul brengt aan uw wonde,
 Geen schouder, die uw zwakheid beurt:
 De rank, waar langs gij de armen regtte,
 De halm, waaraan ge uw leven hechtte,
 Ligt neêrgeknot en afgescheurd.

72 ZUCHT, BIJ DE RAMP VAN LEYDEN.

Spoed aan! geen klagt, geen' tijd te spillen,

Rampzaalge, door uw smart ontzind!

'k Hoor ginds een vrouw, een wichtje gillen:

't Is ligt uw gâ, 't is ligt uw kind.

„Vlieg!” roept hij, „help me er henen rukken;

„Trap fchat en rijkdom vrij aan stukken,

„Geef, geef mij vrouw en kind slechts weêr.”

Men graaft, men boort, men vindt ze... o smarte!

Het wichtje krijt aan 't moederharte,

Maar, 't moederharte klopt niet meer.

Wien beurt gij op uw matte fchoudren,

o Zonen! uit dien grafkuil voort,

Terwijl gij rouw pleegt om uw oudren,

Ligt onder 't eigen puin vermoord?

Waar gaat gij 't bloedig rif geleiden?

„Wij gaan 't herkennen,” zeggen beiden:

„'t Is zwart bemorst van stof en slijk.”

Zij fiddren, daar zij 't nederstrekken,

Zij wasfchen 't bloed af van de trekken,

En, hemel! 't is huns vaders lijk!

o Aak-

o Aaklig tal van schriktafreelen,

Die scheemren voor mijn smeltend oog!

Laat andren met uw schets zich streelen,

U galmen op een' toon, die 't hart verrukken moog'!

Mijn hart, te diep van rouw doordrongen,

Schreit zang en klanken stom, die 't rillend speeltuig zingt;

Op kalmer wijs dan 't lied gezongen,

Wanklankig door den kreet, dien de affchrik mij ontwringt!

Lig, doffe lier! ter neêr: uw dienst is me overbodig;

Wijk, magtelooze heul der tooverzoete kunst!

'k Heb troost voor 't morrend harte noodig;

God! schenk mij dien in gunst.

Kroone andren thans dan de eerelooover,

En hang' het luistrend oor aan 't galmen van hun lied;

'k Heb tranen voor den rampspoed over,

Maar, zangen heb ik niet.

D E

H E R T E N J A G T.

De ridder van Holster, het hart vol van moed,
En het bloed

Vol van vuur, trok aan 't jagen.

De horens doorklonken het bosch op en neêr,
En de echoos weêrgalmden en kaatsten ze weêr,
Voor dat nog de dag was aan 't dagen.

De herten verschrikten, en vlugten gezwind,
Als de wind,

Voor de speren en kogels;

't Was rep en rumoer, waar men rende en men blies,
En 't hondengebas en het paardengebriesch
Verjaagden de ontwakende vogels.

Men

Men draafde het bosch op en neêr, neêr en op,

In galop,

Dat de stammen bewogen;

Men snuifde het stof en men stoof er door heen,

En 't was als of riddren en blaadren door een,

In wedloop, om d'eereprijs vlogen.

Men hield het zoo vol, of men telkens begon,

Schoon de zon

Reeds den grond had gespleten;

Men smachtte, ter lesfching van 't vuur en den moed,

Naar bruisende stroomen van 't nagejaagd bloed,

En reeën en riddersen zweetten.

Maar eindelijk schoot men een hert, in zijn' loop,

Overhoop,

En het fuizebolt neder:

De honden bespringen 't om 't wreedst en het felst,

De ridders doorboren 't om 't eerst en het snelst,

Nog duizendmaal feller en wreeder.

Ver-

Vergeefs heft het dier den verftervenden kop:

Nog eens op,

En fchijnt deernis te smeeken;

Vergeefs barst zijn woede, ftuiptrekkend, nog uit;

Men fleurt en verfcheurt het en maakt het ten buit,

En doet al de veldhorens fteken.

De ridder van Holfter reed moedig en fier

En met zwier,

Naar zijn flot met zijn knapen;

Het vreugdegejuich wederkaatste in de lucht:

Men blaasde en men raasde met fchaatrend gerucht,

En klinkte met speeltuig en wapen.

Maar, eensklaps verneemt hij gedruis in de ftreek

Van de beek,

En een plasfend geklater:

Hij fluipt er naar toe, en hij gluurt langs een' boom,

En zoekt er, en ftaart er, en ziet van den zoom

Een badende nimf in het water.

Zijn

Zijn boezem wordt eng, en hij hijgt, en hij trilt,

En hij gilt,

En barst uit in vervoering;

De schoone springt op, en zij schreeuwt, en vliegt heen,

En laat den verbijsterden ridder alleen,

Ter prooije aan zijn brandende ontroering.

In 't eind' rent hij heen, en hij vindt zijnen drom

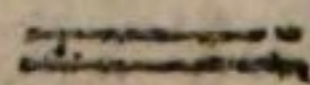
Wederom,

Maar verdoold zijn zijn zinnen.

Het hert werd, doorboord, door zijn knapen getorscht,

Zijn hart lag, doorboord, in zijn hijgende borst,

En zoo trok men 't slot weder binnen.

V E R J A A R D A G.

Nimmer moêgerende Tijd,
Voerman, die den wagen rijdt,
Over bergen en door dalen!
Laat mij, laat mij adem halen:
Waar toch jaagt gij in galop?
Voerman, hou eens even op.

Welk een onafzienbaar end
Hebt gij rustloos afgerend,
Zonder pleistren, zonder poozen,
Over dorens en langs rozen,
Onverdacht op weg en spoor,
Tusfchen klip en afgrond door!

Vijfentwintig jaren lang
Holt gij met gezweepten gang,
En vergeet uw span te stallen,
Schoon door 't noodweêr overvallen;
'k Zit te duislen van d'orkaan...
Voerman, leg eens even aan.

Sneller dan een blikfemschicht
Snort mij alles voor 't gezigt;
Wat zich opdoet aan mijne oogen,
Is als rook voorbij gevlogen;
Waar ik ginds den blik op sla,
Laat ik aanstonds achterna.

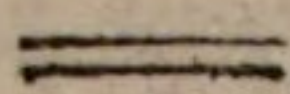
Gistren joeg uw dolle vaart
Toomloos door een rozengaard,
Waar ik bloemen vond te plukken;
Maar gij bleeft mij voorwaarts rukken:
Ik vertrad den schoonsten knop,
En den doren greep ik op.

Keer

Keer eens, zwenk eens, snel en vlug,
Voerman, langs uw baan terug:
'k Heb op reis zoo veel vergeten,
En verloren en versmeten;
'k Zoek rondom naar nieuwen schat,
Maar uw wagen rolt te rad.

Waar toch met die drift naar toe?
Rent gij dan uw rosen moê
Om den slagboom te eer' te winnen,
Waar geluk en rust beginnen?
Waar dan stuit uw dolle draf?
Alles antwoordt: Aan het graf.

Daar, helaas! en daar alleen
Loopt het hobblig rijpad heen,
Dwars door baldrende onweersylogen;
Daar verzwinden pijn en plagen,
Daar ontsluit de rust de poort...
Voerman! rij in Godsnaam voort!

D E
IJ Z E R E N E E U W.

*Est-il encor des satiriques
Qui, du présent toujours blessés,
Dans leur malins panegyriques
Exaltent les siècles passés?*

V O L T A I R E.

Stof niet, met ontzind geschreeuw,
Steiloor! op uw gouden eeuw,
Die geen penning gouds zag blinken;
Smaal niet, in vergalde spijt,
Op de vrucht van onze vlijt,
En den schat, waar wij meê klinken,
Trots Saturnus bedeltijd.

I D E E L.

F

Wel

Wel ons, dat Prometheus gunst
Ons het laatst koos voor zijn kunst
En de klei zoo langzaam kneedde!
Wel ons, dat uit Pyrrhaas dragt
Zwakker teelt is voortgebracht,
Die, met rust en lust te vrede,
Om den waan der Titans lacht.

Schimp niet, met ontzind geschreeuw,
Steiloor! op onze ijzren eeuw,
Die geen' nijd wekt aan de goden;
Die, door flechter niet verjaagd,
Schot en lot geduldig draagt,
En, in lief en leed vervloden,
Kronos gunst niet wedervraagt.

Droeve gunst, te kwistig groot!
't Aardrijk liet den zwangren schoot
De ongeteelde vrucht ontglippen;
Honig droop uit schors en riet,
Nektar vloeide uit elke vliet,
En de melk vloot in de lippen,
't Zij men drinken wilde of niet.

Vindt

Vindt gij 't ligt gekocht vermaak,
Vrienden! wel het best van smaak,
Hoe volop zich 't u vertoone?

Voelt gij niet het liefst den lust
Eerst ontvlamd en dan geblust;
En verrukt niet meest de schoone,
Die men minst gemaklijk kust?

Ver van ons 't eenzelvig heil,
Dat, voor elken luiaard veil,
d'Ijver selv' ontwent te zorgen;

Weg die vreugd in overvloed,
Die geen' kieschen smaak voldoet,
Maar die, gistren reeds als morgen,
Walging wekt van al het zoet.

Dus vervloog die gouden tijd,
De aandrift en den prikkel kwijt
En ontzenuwd van 't genieten:

Altijd bloeide 't lenteloof,
Altijd hing de vrucht te roof,
En de vooglen en de vlieten
Suisden altijd de ooren doof!

Matheid hield den lust verrast:

Nimmer smeet men pijn en mast

Van de bergen neêr in 't water;

Nimmer bragt een vlugge buis,

Dwars door tij en stroomgedruisch,

Bij 't weêrgalmend vreugdgeschater,

Puik van Britschen haring t'huis.

Nimmer werd het woud belaagd,

Noch het wildschut opgejaagd,

Noch de heihaas neêrgeschoten;

Nimmer feestmaal aangedischt,

Noch de most tot wijn gegist,

En in klaar kristal gegoten,

Uit den zeeplas opgevischt.

Nimmer greep een rappe moed

Paarlen uit den vrekken vloed,

Gouderts uit de steenrotskloven;

Nimmer smolt men 't oeverzand

Tot doorschijnend diamant,

Noch floeg ooit arduinen hoven

De aarde op 't weigrend ingewand.

Vrien-

Vrienden! roept geen' tijd terug,
Die, te deerlijk stroef en stug,
Van zijn boerschheid zou doen geeuwen;
Die, op rang noch aanzien prat,
Drijfveër noch beleid bezat,
En, tot schâ der volgende eeuwen,
Afbrak waar hij aanvang had.

Wel ons, dat het loom verstand,
Door behoefte ontboeid van band,
Thans zijn kiemen weet te ontwikkelen!
Wel ons, dat een sporende eer,
Zoet en prangend, keer om keer,
't Vlug vernuft, door gouden prikklen,
Opvoert tot zijn' echten spheer!

Wel ons, dat het blij vermaak,
Thans van ongemeener smaak,
Door geen walging wordt bekropen;
Wel ons, dat het vleijend zoet,
Eertijds een verwaarloosd goed,
Thans met zorg valt aan te koopen,
Slechts door arbeid en door moed!

Vloek dan zij des luiaards rust!

Vrienden! werkt met vlijt en lust:

Werken smoort de zielsverdrieten;

Dwingt de wankle gunst van 't lot;

Viert tot loon uw neiging bot;

En, verbiedt men u 't genieten,

Des te zoeter is 't genot.

Trots der dwazen luid geschreeuw,

't Welzijn dan van de ijzren eeuw!

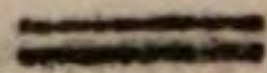
Vrienden! ze is ons allen 't naaste.

Wee dan, wie haar' lof verpest

En verroekloost wat hem rest!

Ze is, beweert men, de allerlaatste:

Wat het laatst komt is het best.

M I J N

LEVENSLAMPJE.

In Pride, in reas'ning Pride, our error lies;

All quit their sphere, and rush into the skies.

P O P E.

Flikker door des werelds nacht,
Levenslampje! vonkel zacht,
Niet met trotsch geschoten stralen,
Die verblinden, waar zij pralen,
Of verzengen door hun kracht:
Levenslampje vlam en flonker,
Als een leidsstar in den donker,
Maar met ongeleende pracht.

Blinke en blaak' het stout gemoed,
Met een' fel ontgloeiden gloed,
De afgunst in de grijnzende oogen;
Zwaai' het zijne ontvonkte lont
Toomloos langs den aardbol rond
En baldadig naar den hoogen;
Steek' de trotschheid en de waan
Sterker steeds de fakkel aan,
Tot de brandstof zij vervlogen
En het lemmet uitgegaan!

Schuil u voor die nevels digt,
Levenslampje, dat mij licht,
Door geen stoutheid aangeblazen,
Noch begluurd door duizend dwazen,
Met van spijt verpijnd gezigt.
Laat die blinden, laat hen schijnen
En verdolen en verdwijnen
En verzwinden in hun vaart;
Of, door eigen pracht bezwaard,
Tuimlen en in 't stof verkwijnen:

Levenslampje! licht de mijnen,

Tot de liefde de asch vergaart.

Schittert dan aan steiler trans,

Hefst u met gevreesder glans,

Met geroofden pronk en luister,

Glinsterwormen, uit uw duister! —

Zwaait, in uw gewaagde vlugt,

Vuur en vlam door ruim en lucht,

En beproeft, in 't aamloos rennen,

Uw in een geschroeide pennen,

Trotschaards, door uw' val berucht! —

Dring den blonden god der dagen

Uit zijn' gouden zonnewagen

En ontheister beemd en bron:

Blaker, wulfsche Phaëton!

Praal met uw geleende zon,

En verdool in 't hollend jagen,

Tot Jupijn den bliksem tilt

En u schriklijk nederdrikt!

Koester, waar ge uw stralen spreidt,
Levenslampje, dat mij leidt!
Flikker, door geen' damp verschoten,
In uw' engen kring besloten,
Door geen' hoogmoed uitgebreid.
Laat er schitteren, laat er tanen,
Maar verberg u voor de orkanen,
En versteek uw' stillen gloed
Voor den woesten zwijmervloed,
Die zijn golven zilt met tranen
En verbreedt en kleurt met bloed.
Laat het stormen, laat het razen,
Maar verschuil en sluit u dicht,
Levenslampje, dat mij licht!
Tot een sterker togt zal blazen,
Die uw' zachten glans verbleekt,
Maar een andre pit ontsteekt.

H E T

BLOEMPJE VAN DE HOOP.

In des levens rampwoestijn,
 Vrienden, groeijen rozen;
Rozen, die welriekend zijn,
Groeijen in den zonneschijn,
 Bloeijen er en blozen.

Maar, voorzigtig, darte hand,
 Die de bloem wilt plukken!
Van de fcherpgepunte plant
Rijt een vlijmende angeltand
 U te valsch aan stukken.

Maar,

HET BLOEMPJE VAN DE HOOP.

Maar, bedrogen, schoon hij slaag',

Wie de bloem mag rooven:

Nauw ontscheurd aan tronk of haag,

Ligt haar blos verlept van vaag

En haar bloei verstoffen.

Vrienden, och! de roos verbleekt

En verlokt niet langer:

't Afgedorde knopje breekt,

Maar de doren wast en steekt,

Van besmetting zwanger.

De open wonde gaapt en bloedt

En verdiept bestendig;

De angel knaagt en vlijmt en wroet,

En verpest met gift en gloed,

En verzweert inwendig.

Vrienden, wie hij boort in 't hart,

Zorgloos voor 't verrasfen!

Staan uw wonden droef en zwart,

Ik weet balsen voor uw smart,

'k Weet er kruid voor wasfen.

't Is

't Is niet als de roos van fleur,

Doodlijk in 't bekoren:

't Is van onverpesten geur,

Groen en onvernist van kleur,

Zonder valschen doren.

't Schiet en bot uit slijk en stof,

Schoon het rampen regent;

't Groeit en bloeit in elken hof,

Tot des wijzen planters lof,

Die onze akkers zegent.

Teistren ons de orkanen wreed,

Met hun distelroede;

Kwijnen we aan den angelbeet,

En belacht het lot ons leed

In verstaalde woede:

't Kruidje spreidt zijn geuren rond,

Balfemzoet van wafem:

Legt het op uw diepste wond,

Straks zijn lijf en ziel gezond

En het hart haalt afem.

Weegt

Weegt u 't hangend hoofd te zwaar,
Door de ramp gebogen,
Riekt het lagchend kruidje maar,
Aanstonds is de hemel klaar
En de damp vervlogen.

Moet gij gindsche bergen op,
Dwars door netelstruiken,
Staroogt op den steilsten top:
't Kruidje staat in vollen knop
Op de kruin te ontluiken.

Loeit met aaklig schrikgeluid
De afgrond ginds u tegen,
Als zijn kaak zich opensluit,
Tilt het kruidje 't hoofd er uit
En het wafemt zegen.

Wien dan 't gift in de aren sloop,
Laat hem 't kruidje rieken;
Zoek' hij 't, waar zijn voetspad loop':
't Is het bloempje van de Hoop:
Plukt het, arme zieken!

't Is dat bloempje, rein van fleur,

Argloos in 't bekoren;

't Is dat bloempje, zoet van geur,

Groen en onvernist van kleur,

Zonder valschen doren.

Neemt en tast en streelt het vrij,

Kweekt het in den boezem;

't Opent zich, hoe guur het zij,

En bemaalt het barst getij'

Met verjongden bloesem.

't Geeft een groenend schaduw dak,

Als de orkanen loeijen;

En verdort een enkle tak,

Dien de storm, in 't woeden, brak,

Duizend andre bloeijen.

Blakere ook de bliksembrand

Bloemgewas en loover,

Sla hij onzen oogst in 't zand

En verwoest' hij vrucht en plant,

't Kruidje schiet er over.

Laat

Laat de roos door valschen fchijn

't Argloos hart verrasfen;

Spuw' haar angel al 't venijn,

Ik weet balsen voor uw pijn,

'k Weet er kruid voor wasfen.

't Groeit en bloeit met lust en tier

Al de jaarfaizoenen;

't Praalt en pronkt tot lof en fier

Van den teedren hovenier,

Die den hof deed groenen.

WILLEM DE EERSTE.

I DEEL.

G

Bayrische
Staatsbibliothek
München

Dit 'sVader Willems beelt. Verlosfer van ons landt,
Wat hebt gy staals gekeert op 't punt van uw verstandt!
Wat hebt gy leets beleeft! een werelt vol verloops:
Den twist van Paaps, van Geus, van Luthers, en van Doops.
Uw deugt, uw moedt, uw list, uw zorg, uw goet en bloet
Verdreef met Godt het juk van 't lichaam en 't gemoet.

G. B R A N D T.

WILLEM DE EERSTE.

Wat drift verheft mijn kloppende aren,

En zet mij 't zwellend hart in gloed?

Wat kracht is in mijn ziel gevaren?

Wat heilig vuur doorstroomt mijn bloed?

Een godheid scheurt van voor mijn schreden

Der jaren sluijer van 't verleden,

En leidt mij door der eeuwen nacht:

Wat wondren zal ik op zien dagen!

Langs waar d'onwisen blik geslagen?

Verrukking, leen me uw tooverkracht!

Verdoof, o roem van duizend helden!

Ga schuil in 't stof van tijd en graf:

Waar deugd en moed voor grootheid gelden,

Wint Neêrland u 't in grootheid af.

Krimpt in, Romeinen! buigt u, Grieken!

De glans van Neêrlands ochtendkrieken

Verdooft uw' trotschen middaggloor!

Deinst, schimmen, van triomf omtogen!

Zinkt weg van voor mijn starende oogen,

Want Nasfaus beeld verrijst er voor!

Het rijst, van gouden glans omschenen,

Door tijd noch wentlend lot verdoofd;

Het rijst, door nacht en neevlen henen,

Gelauwerd om 't eerwaardig hoofd.

Nog vlamt, aan de ijzren heup geregen,

Zijn schriklijk staal 's lands beulen tegen,

En toont zich met hun bloed gekleurd;

Nog pronkt, als zegelmerk van trouwe,

De wond, die Neêrland stortte in rouwe,

Door Spanje in 't eerlijk hart gescheurd.

o Held,

O Held, die me aanblijkt uit uw' luister!

Ik duizel op uw schitterend spoor;

Waar rukt gij me uit het tastbaar duister

Dien ongepeilden lichtstroom door?

Kan 't zijn? ontzinkt me, in mijn vervoering,

De zwarte schandeeuw van beroering,

Waar in mij 't nijdig lot verftiet?

Kan 't zijn? omzweeft me, op al mijn treden,

De weêrglans van der vaadren zeden,

En leef ik bij hun nakroost niet?

Ja, 'k zie u, nooit vergeten dagen,

Geboekstaafd met ondoofbaar goud!

'k Zie wondren, waarvan eeuwen wagen,

En kindfche krachten, 't lot te stout.

'k Zie de onvolwasfen fterkte kampen,

Die, worstlend met een zee van rampen,

De heerschezucht uit den zetel ftoot;

'k Zie 't nietigst volk, verachtst van waarde,

Den geefel van den fchrik der aarde,

Wiens fchepter Oost en West gebod.

Hervoort! breekt uit den stroom der tijden,

Gij, borgen van die wondren! aan:

Hervoort! getuigt het foltrendst lijden,

En staft hoe 't leed is doorgestaan!

Stijgt op! beschaamt uw bastaardloten,

o Vaders, uit hun hart verstooten!

En blozen ze om hunn' heldenstam!

Breekt los van uit uw straffspelonken,

Gedrogten, van den moordlust dronken,

En tuigt hoe u de roof bekwam!

Wie is hij, in dien drom van schimmen,

Dat monster, waar de hel van gruwte?

Wie is hij, die mij aan komt grimmen,

Ten walgend' afgrond uitgespuwd?

Wie is 't? zijn tijgerblikken waren!

De looden lip met slangenharen

Krult grijnzend naar de koopren kaak;

Hij slaat de klaauwen, roodbedropen,

Bloedgulzig naar zijne offers open,

En krijscht van nooit geleschte wraak:

't Is

't Is Alva. Spanjes grondvest kraakte,
Toen 't schrikdier losbrak uit den band;
De schoot, die 't als met afschuw slaakte,
Kromp weg van gift en folferbrand.
Hij is 't! hij komt met dolk en keten!
Geen bloedhond moordt met scherper beten,
Geen roofgier hongert meer naar buit;
Hij is 't! hij zwiert zijn martelroede,
En smacht en hijgt van dorst en woede,
En gilt zijn' duivlenwellust uit!

Hij is 't! hij komt! 't zal Neêrland gelden!
Naar Neêrland stuwt de hel hem voort;
Hij trapt op Vlaandrens vruchtbre velden
En aamt en schuifelt schrik en moord.
Aan Flips verkocht hij al zijn plagen:
Aan Flips, welwaard dien steun te vragen,
Die gruwlen, in zijn hof gebroed.
Hij is 't! hij komt met krijg en knechten,
En rooft voor Spanje Neêrlands regten,
Bezoldigd met haar hartebloed.

Ter hulp! wie zal de landpest stuiten,
Die aangiert met uitheemsch geweld?
Wat borstweer houdt den springvloed buiten,
Wien grens noch afstand palen stelt?
Terug, terug! hij woedt verbolgen:
Wat standt houdt heeft hij ingezwolgen,
Vergruizeld, wat hem weêrstand biedt;
Reeds nestlen zijn verbrede plasfen,
Reeds wankelt Neêrland op hare asfen...
Maar, Nasfau staat en wankelt niet.

't Is hij, met Perseus kracht gewapend,
Die 't schrikdier op zijn prooi verrast;
't Is hij, die 't, naar zijn offers gapend,
Kloekmoedig in de hartaar tast;
't Is hij, die, trots geweld en listen,
't Gedrogt den roofbuit zal betwisten,
Dien 't aangrimt in gefarden dorst;
't Is hij, die al 't geweld der vloeden,
Der stormen, die op Neêrland woeden,
Terugstuit op de stalen borst!

Daar

Daar stond zij, bleek en doodsch verlegen,
De maagd, van hulp en heul ontbloot;
Haar schaker stuift haar vlammen tegen,
En dreigt en brengt haar schande en dood.
't Zegt niets, dat, sinds haar prilste jaren,
Haar hoeders, die haar schenders waren,
Reeds knaagden aan haar tengre jeugd;
't Zegt niets, dat ze, aan hunn' arm ontwongen,
Hun hulde en regt heeft afgedwongen,
Gehandhaafd door hare eigen deugd:

't Zegt niets! geen deugd, geen drang van beden,
Geen wraakkreet komt den gruwel voor:
Een ijzren arm omvat haar leden
En grijpt tot in haar' boezem door.
't Geweld, verhit in boos begeeren,
Zal de ongerepte wreed schofferen,
Vertrapplen haar in slijk en draf;
Reeds wringt ze in wanhoop heen en weder,
Reeds zwijmt ze en zijgt voor 't ondiep neder,
Maar, Nasfau keert den gruwel af!

't Is hij, wat de oudheid moog' verdichten,
Die d'ontrek van gedrochten vaagt;
't Is hij, die, trouw aan ridderpligten,
Te wapen vliegt voor Neêrlands maagd.
Hij scheurt van haar bezwelen lenden
Den booswicht, die haar waagt te schenden,
En bergt de diepverdrukte bruid;
Hij vaart, om 't eerloos gruwelplegen,
Het razend ondiep vreeslijk tegen,
En daagt het tot vergelding uit.

Die kamp zal Spanjes hoogmoed rouwen,
Beteuglen zal hij 't roofgewin;
Europa zal dien strijd aanschouwen,
En zien er les en voorbeeld in.
Streng zal de kreet van bloed en magen
d'Ontrouwen voogd tot reekning dagen
Voor misbruik van geleende magt;
Streng zal de wraak de tuchtroê beuren,
Den roovrenklaauw 't gezag ontscheuren,
In weêrwil van zijn reuzenkracht!

Ter

Ter heervvaart! op! het pleit beslechten!

Den dwang de trotsche wiek gekort!

't Is Flips, die trapt op wet en regten,

't Is Neerland, dat vertreden wordt!

Ten bijstand, wie hare eer durft wreken!

Den Spanjaard straffen, niet hem smeeken:

Geen klagt dringt tot tirannen door!

Den nek van uit den band gewrongen,

Ten wedstrijd moedig meêgedongen,

Want Nasfau vecht u allen voor!

Laat de uitkomst achter neevlen wijken,

En 't zwerk ga van verwoesting zwaar,

Hij zal de bergen effen strijken

Voor de opvaart van zijn heldenschaar.

De heerschzucht moog' de tanden knersfen,

De martelboeijen vaster persfen,

Maar Nasfau knot haar geefelroê;

De bloedraad moog' zijn vierschaar spannen,

't Geweten krimp' voor zielstirannen,

Maar Nasfau zweert het vrijheid toe!

De

De pestdamp moog' den omtrek smetten,
En dooven 't opgaand flonkerlicht,
Maar Nasfau zal hem palen zetten,
Al demp' zijn lijk de giftwel digt!
Laat stormen over stormen jagen,
Hij wringt zich door orkaan en vlagen
En bliksemt ze onverzeerd uit een;
Dreig' Neêrland op hem stuk te spatten,
Te vaster blijft hij 't nog omvatten,
Gerust, wat neêrploffte om hem heen.

Zoo staat, schoon Jovis gramschap donder',
En 't hemeldak de pijlers kromm',
Zoo staat er Atlas rustig onder
En strekt er steunende armen om.
Al flingert ook 't geschokt gevaarte,
Hij dwingt het in gelijke zwaarte
En klemt het op zijn aspunt vast;
Al dreigt het op hem neêr te breken,
Nog staat en torscht hij, onbezweken,
Hoogmoedig op den hemellast.

Maar,

Maar, doller teistren woester vlagen
De rotsen, op hun naven pal;
Maar, fcherper bijt, in 't gulzig knagen,
De springvloed op den koopren wal.
De donder brult, de stormen huilen,
En slaan en plettren ftut en zuilen
En 't heilge spat in stof te niet;
De blikfems van het Zuiden branden
En vlammen neêr op de offeranden,
Die de outerdwang zijn' Moloch biedt.

Waar tast ik in dien nacht van rampen,
Onzeker wat ik aangrijp, rond?
Ik volg, door de opgepakte dampen,
Verwoesting langs d'ontzonken grond.
Is 't waarheid? zult ge uw moordbesluiten,
Segovia! te onzalig uiten,
Ter gunst van Spanjes martelleer'?
Zal Flips door vuur en foltertuigen
Het kostbaarst bloed uit de aders zuigen
En spatten 't op zijn purper neêr?

Ter

Ter hulp! ik zie zijn gruwelrotten
En de offers, voor hun wraak geroofd!
Reeds rooken ginds de hoffchavotten
Van Egmonds romp en Hoornes hoofd!
Ter hulp! de houtmijt smookt en vonkelt!
De vlam, die om de lijken kronkelt,
Brengt d'opgewrongen kreet omhoog!
Ter hulp! ginds hoor ik de offers gillen,
Die stervend op de lanfen drillen,
Tot schouwspel voor 't wellustig oog!

Terug! waar jaagt de schrik mijn schreden
Door jammren en door gruwlen voort?
Waarheen, door de omgeramde steden,
Bij maagdenkracht en vrouwenmoord?
Waar volg ik, dwars door vuur en vonken,
Den roof, die, ongelescht en dronken,
Den hollen muil te barsten spart?
Waar dwaal ik, daar de bloeddorst martelt,
Met stukgekneusde kinders dartelt,
En trapt op 't zwanger moederhart?

Weg,

Weg, uit dien digten drang van plagen,
Waar 't angstig bloed van affchrik stolt;
Terug van Alvaas zegewagen,
Die, rood en klam, door tranen rolt.
Voort, naar de volgedrongen wallen,
Waar Spanjes dolle duizendtallen
De harde klauwen stuk op slaan;
Waar helden, die den dood verduren,
Nog vaster dan de onwrikbre muren,
In 't harnas van de weêrwraak staan!

Dring door... Maar houdt mij de angst bedrogen,
Of braakt hier de open jammerkuil?
Geraamten scheemren voor mijne oogen,
Met handgewring en schrikgehuil!
De honger knaagt met stalen tanden
En vlijmt door rif en ingewanden
En bijt de leêge hartaâr af;
De spoken rammlen, knikkend, neder,
En tillen eigen wig niet weder,
En stromplen naar 't ontfermend graf.

Waar

Waar heen, waar heen dan 't oog te wenden,
Daar 't hart niet onder 't lijden smelt?
Langs waar gedrongen uit de ellenden,
Die teistren met verzwaard geweld?
De wanhoop raast van spijt en woede:
Stuiptrekkend voelt zij Spanjes roede,
Maar, moëgemarteld, kromt zij neêr.
De wraak verheft d'ontvlamden donder,
Maar, afgepijnigd, krimpt ze er onder
En zieltoogt op haar stomp geweer.

Daar zwoegde, in puin en bloed bedolven,
Ons heilig erf naar 't bang behoud;
Daar zonk het in de ontboeide golven,
Maar wreeder dan van 't Noorderzout.
De vloed, door dijk noch dam te stuiten,
Sloeg paal en perk en peil te buiten,
En bruiste langs de ontwrichte kust;
De hoop, geklemd aan Neêrlands wrakken,
Liet angstig 't hoofd, in 't zwalpen, zakken,
En vuur en vonk lag uitgebluscht.

Doch

Doch neen! laat licht noch luister blinken,
En bloedrood taan' de ontstoken trans,
Maar Nasfau stijgt, wat neêr moog' zinken,
En kreunt zich aan geen wisselkans.
Laat worstlen de aangeschonnen magten,
Hij staat, en steunt op eigen krachten,
En volgt zijn zelf gebakend spoor;
Laat huilen de aangegierde winden,
Maar, zeker van de kust te vinden,
Breekt hij de branding rustig door.

Wat fiddre dan en zwichte in 't prangen,
Uw schutsgod zweeft langs d'open vloed;
Het noodlot moge in twijfel hangen,
't Is Nasfau zelf, die uitspraak doet.
De landpest moge uw' bloei verdelgen,
En zweet en bloed en tranen zwelgen,
De redding staat in Nasfaus hand;
Uit puin en asch, tot een gestoven,
Dwingt hij een trotscher pronkstuk boven,
Dat pronkstuk zijt gij, Nederland!

De hervaat moge uw grenzen winnen,
En jaag' langs d'ingetraptten grond,
Maar Nasfaus geest ontgloeit van binnen,
Maar Nasfaus zwaard vlamt buiten rond.
Moog' Flips u reeds zijn offer schatten,
Zijn klauw zal om uw keel niet vatten,
Want Nasfau wil den zegebuit!
Mogt ge, afgefold door folteringen,
U zelf in Spanjes ketens wringen,
Nog wrong hij u haar ketens uit.

Maar neen, de stroom moog' steiler wasfen
En zwelge en smoor' den laatsten gloed,
Nog vlamde en vonkelde, onder de asfchen,
Een sprank van onverdoofden moed.
Nog hield zich de onmagt, ftruiklend, tegen,
En beurde, in flijk en dras gezegen,
Zich, fteunende aan den rietftaf, op;
Nog greep de zwakheid, ftervend, krachten,
En bad, tot laafnis in 't verfmachten,
Om weêrwraak op den Spaanfchen kop!

Die

Die kreet drong diep den wrok in de ooren,

Gefard door de onverzoende beê;

Die wraak, bij lief en leed bezworen,

Trok veêrkracht uit te nijpend wee.

Te paller stond, in 't hooploos kampen,

Die vastheid, ingescherpt door rampen,

Gesteund door Nasfaus heldengeest;

Te voller blonk, in 't pakkend duister,

Die grootheid uit met schooner luister

En wortelde in de orkanen meest.

Ontsluit mij, 's lands orakelbladen!

De wondren van uw rijk trezoor;

Leent me een uit duizend heldendaden

En maalt ze mijn verbeelding voor.

Wie is hij, die, met vaste schreden,

Den noodstorm durft in 't aanzigt treden

En de oogen in den afgrond slaan?

't Is van der Werf!... hij treedt mij nader!...

't Is Leydens roem, 't is Leydens vader,

En de ijzren klip voor Baldes waan.

„ Wat wilt gij”, zegt hij, vast van zinnen,
„ Gij helden, door den honger woest!
„ Zal ’t leven dan van de eer het winnen,
„ Waar de eer van ’t leven schikken moest?
„ Keert weêr naar de afgevochten wallen!
„ Door honger of door Spanje vallen:
„ Wat is begeerlijkst voor uw’ moed?
„ Komt, stelt mijn lijf uw’ lust te vreden,
„ Verzaadt u aan mijn stramme leden
„ En lescht u met mijn stollend bloed.”

Zij fiddren. Schaamte kleurt hun wangen,
Gedoodverfd door gebrek en smart;
Hun ziel blijft aan de lippen hangen,
Wier toonen branden op hun hart.
„ Voort!” roepen ze uit, „ eer ze ons verrasfen!
„ Die schandvlek van onze eer gewasfchen!
„ De Spanjaard van den wal verplet!”
Zij stormen naar de ontvolkte veste,
Zij geven ’t lijf aan ’t land ten beste,
En ’t land is met de vest ontzet!

o Groot-

o Grootheid, door geen' roem te loonen!

o Voorbeeld, dat geen Rome schonk!

Laat lauwren minder deugd bekroonen,

Die deugd vraagt geen' geleenden pronk.

Laat Spanje dan den banvloek braken,

En teistren, waar haar flagen raken,

Geen bliksem, die zijn doel beschiet!

Breek' Flips dan heen door dam en dijken,

Hij vindt in Neêrland heldenlijken,

Maar flavennekken vindt hij niet.

Houdt stand dan, hoe de nood moog' stijgen,

Verwinnaars in den martelval!

Wat dan de dwingland prijs moog' krijgen,

Uw overzwalpt moeras zij 't all'.

Waakt op! reeds is de vonk ontglommen,

Uit Leydens trouwe vest geklommen,

En rijst en schittert hooger aan;

Zij straalt van Nasfaus vederbosfen,

En gloeit door Neêrlands wapendosfen,

En zengt de Spaansche legervaan.

Waakt op, en boeit de vlammente oogen
Aan Nasfaus blinkend krijgshelmet;
Wat voor den noodstorm zij vervlogen,
't Volgt alles Nasfaus heldentred.
De vrijheid en het regt verdwalen,
Verbannen buiten perk en palen:
Naast Nasfau houden beiden stand;
De maagd verslens' van tooi en verwen,
De leeuw moge angstig rondom zwerven:
Waar Nasfau is, is Nederland!

Zoo hield, toen Romes grootheid taande,
En 't Gallisch zwaard haar' losprijs woog,
Zoo hield Camillus d'aadlaar staande,
Die angstig 't kapitoel ontvloog.
De Tiber mogt in boeijen stroomen,
Uit Vejes muren morzelt Romen
De schenders van haar regten neêr;
Haar grondvest kromm' de stalen spijlen,
Camillus grijpt de bundelbijlen
En brengt ze Romes vaadren weêr.

Zoo

Zoo keert hij, met den fchat beladen,
De fchutsgeest van ons heiligdom;
Zoo keert hij met de pronkfieraden
En hangt ze Neêrlands maagd weêr om.
De woede mogt haar' tempel flechten,
Hij keert met de omgefchopte regten
En ftaaft haar met het heldenftaal;
De heerschzucht mogt de vierfchaar fmetten,
Hij keert met de overtreden wetten,
En fpreekt met hare orakeltaal.

Triomf! reeds wappren Nasfaus vanen
Van burgten en langs vesten rond;
Reeds zinkt de troon der Kastiljanen
In Neêrlands week bebloeden grond.
Reeds mist, in 't ongelescht verfmachten,
Het fchrikdier zijn verbraste krachten,
En fuizelt van den dollen moord;
Reeds voelt het de ijzren ingewanden
Van 't opgezwolgen roofaas branden,
En 't wringt zich naar zijn holen voort.

Hij vlugt, hij vlugt, nog zat van 't razen,
De bloedhond, die zich Alva heet;
Hij kwam, tot barstens opgeblazen,
En druipstaart, even laf als wreed.
Door Nasfaus bliksem aangevochten,
Verstuift het ras der roofgedrochten,
En laat zijn prooi laaghartig na;
't Brengt niets, van al zijn buitvergaren,
Dan 't merk van Nasfaus beukelaren
Naar 't moordhol van Segovia.

Triomf! reeds stort, met looden slagen,
's Volks almagt op den dwingland neêr.
Laat al wat leeft van 't wonder wagen,
Want Neêrland draagt geen kluisters meer!
't Hebb' goed en bloed in 't wee verloren,
De Spaansche Nero is verzworen,
Vervloekt met al zijn heerschappij;
En, in een' poel van ramp verdrongen,
Uit d'afgrond worstlend opgewrongen,
Noemt Neêrland zich aan d'aardbol vrij!

Toen

Toen knarste Spanjes haat de tanden,
Nog jookrig naar d'ontwongen buit;
Toen smeekte 't 's afgronds ingewanden
Een ander vreeslijk spookfel uit.
't Geweld lag schaamrood afgestreden
En krimpde de ingetrapte leden,
Stuiptrekkende en verminkt, in een;
De hel doorzocht haar zwartste hoeken,
En spoog, op Spanjes jammervloeken,
De list naar Neêrlands grondvest heen.

Daar schuifelt ze, aan haar' poel ontweken,
En kronkelt met verwrongen vaart;
Zij dekt met flinksche slangentreken
Den ingeschapen' wolvenaard.
Zij nadert in 't gevloekt geleide
Van Parma en Requesens beide,
En stilt het krijshend wraakgehuil;
Zij hongert om haar prooi te ontzielen,
Maar lokt, gespitst op wis vernielen,
Dien vleijende in d'ontsloten muil.

Zij komt, maar Nasfaus moed blijft waken,
Wat inslaap' voor haar' logenlach;
Hij tast naar haar vermomde kaken
En scheurt het loosgesponnen rag.
Hij rukt haar huichlende inborst buiten,
En leest er Spanjes vloekbesluiten,
Verborgen in 't bedrieglijk hart;
Hij grijpt de valsche bloemen open,
En de adder ligt in 't kruid gekropen,
Van gal en giftig speeksel zwart.

Maar, smaadlijk in 't bedrog' bedrogen,
Vernist zij 't helsch beleid niet meer:
Zij straalt haar' zwadder, zaamgezogen,
Op eens op haar' ontmommer neêr.
Op eens wendt al de haat van Spanje
Van Neêrlands kop zich op Oranje
En ramt op hem-alleen zich mat;
Zij krypt de giftige aders voller
En stort op hem-alleen te doller,
Die al haar kracht te brijzel spat.

Ver-

Vergeefs, al roere Euroop de lenden,
Al barste 't Vatikaan van spijt,
Geen banvloek zal de glorie schenden,
Die hooger klimt uit elken strijd.
Vergeefs, al woedt de magt der hoven,
Die werelden voor krijgsbuit rooven
En 't goud uit Montezumaas graf:
Voor Nasfau krimpt zij hijgend neder,
Op Nasfau stuit zij aâmloos weder,
En duizelt op zijn grootheid af.

Stuiptrekkend kromt zich, matgestreden
De zieledwang vermast in 't zand;
Zijn geesfelroê ligt stomp getreden,
Zijn zwaveltoorts heeft uitgebrand.
De dwinglandij, in 't hart verbeterd,
Mist marteldolk en kerkerketen,
En neigt de stukgekneusde kruin;
De heerschzucht, zwijmende op haar wrakken,
Laat d'ingekorten schepter zakken
En waggelt langs haar stortend puin.

Toen

Toen strikten Nasfaus vaste vingren
's Lands pijlen in een' enklen band;
Toen greep hij 't roer, verwrikt in 't flingren,
En ankerde aan 't herwonnen strand.
d'Ontblaârden tuin, te dor verschoten,
Verfiert hij met verjongde loten,
Genet, gemest met Spanjes bloed;
Hij legt den leeuw op nieuw te slapen,
Maar geeft de maagd de speer tot wapen,
Bij de cerkroon van den vrijen hoed.

Toen viel het duister raadsel open
En de Almagt lei haar wondren bloot:
De nacht, te traag in rouw verloopen,
Verhoogde 't blijder morgenrood.
Met vaster wortlend zielsvermogen
Blinkt Neêrland stouter de aarde in de oogen,
Gedost in nieuw ontloken jeugd;
Zij snelt, met steiler vaart gestegen,
Het standpunt van haar' luister tegen,
Alleen ontleend aan eigen deugd.

Toen

Toen werd hem de eerbied afgedrongen,
Die 't oog dorst op die grootheid slaan;
Toen bood Euroop, tot lof gedwongen,
De fchatting van haar hulde ze aan.
De gouden welvaart bragt haar vruchten
Van 't wereldrond naar Neêrlands luchten,
En heelde de ingegroefde wond;
De donzen vrede dauwde zachter,
En liet de tweedragt fchaamrood achter,
Met uitgevlamde folferlont.

Maar, Spanje smeulde, Spanje wrokte,
Door nooit geleschten spijt geknaagd,
En, boozer, naar 't in haat verftokte,
Door euvlen en door wraak gejaagd.
't Verfcheurde in 't eind' de laafte banden:
Dolzinnig raasde 't rond, in 't branden,
En fpuwde de aarde in 't aangezigt;
't Verraad ging van den gruwel zwanger;
Geen fluikmoord kwetst den rijkstroon langer,
En 't jammerftuk is uitgerigt!...

Maar,

Maar, ruk niet, zangster! scheur niet wreeder

De hartewond van Neêrland bloot:

Rol 't opgeflagen rouwfloers neder...

Wat gruwlen zijn een' vorst te groot?

Breng bloemen aan en eerlaurieren,

Om 't heilig lijk des helds te fieren,

Des redders, in 't bewierookt graf;

Des vaders, die, met bloed en leven,

De vrijheid kocht voor later neven

En stervend hun ten erffchat gaf.

Ja, zaalge schim, mijn oog verschenen!

Neem de offers, die u de onmagt biedt:

Zijn roem en rang in rook verdwenen,

Nog zijn de deugd, de erkentnis 't niet.

Is de erffchat ons in 't wee ontvallen,

't Gemis voor 't minst betreuren we allen,

En schreijen op uw graf om troost.

Maar hoe! of houdt me een droom bedrogen?

De schim ontvlugt mijn starende oogen

En dekt het aanschijn, weent en bloost.

o Va-

o Vaderland, beklad van vlekken,

Veracht, zoo ver gij waart benijd!

Die blos verkleure uw doodsche trekken

En verw' ze rood van fchaamte en fpijt...

Waar dwaal ik? ftort ge uw' gloed me in de aadren,

Doorlucht geflacht van heldenvaadren,

d'Onteerden ftam ten wreeder blaam?

Heeft dan uw geest mijn brein bevangen,

En fchetst ge uw wondren in mijn zangen,

Opdat zich 't nakroost dieper fchaam?

o Neêrland, in uw flijk aan 't wroeten,

Befpot, zoo ver gij waart gevreesd!

o Vaderland, vertrapt met voeten!

Wat offers brengt gij Nasfaus geest?

Ten wedftrijd, waar de lauwren groenen,

Die 's vaders gramme fchim verzoenen!

Het heilig praalgraf mist ze lang!

Ten wedftrijd in den kamp der volken,

Eer ze in den muil der Noorderkolken,

U ftormen uit Europaas rang!

Waak

Waak op, de ontruste schimmen waren,

En spoken rond met jammerklagt;

Wat suft en treurt ge in doodsgevaren?

De nood alleen schenkt reuzenkracht.

Nog flikkert ginds, in 't stormig duister,

Een doffe sprank van flauwen luister,

Een vonk van ongebluschten gloor;

Ze ontvlamme en rijz', te lang verdonkerd,

Zij bliksem', waar een nabuur flonkert,

En 't licht strale onbeneveld door!

Zoo stijgt de blonde god der dagen,

Aan Thetis zilveren koets ontvlugt,

Op nieuw ten diamanten wagen,

En geeft zich op in hooger lucht.

Het zonnepan rept hoof en manen

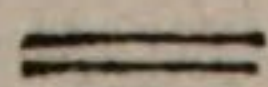
En breekt den disfel door de orkanen,

Zoo ver Auroor de poort ontsluit;

De nacht verzengt zijn zwarte vlerken,

En 't licht rolt 's hemels wonderwerken

Op nieuw voor 't juichend aardrijk uit.

HUIS-

HUISSELIJK GELUK.

*Last mit Kronen Fürsten scherzen,
Sorgen ihren Himmel schwärzen,
Drückt doch mich kein eitler Zwang!
Freude, sey du mein Gesang!
Freude, die bei Hymen's Kerzen,
Treues Weib, an Deiner Hand
Meine frohe Seele fand.*

VON KLEIST.

Hoort gij wel die stormen jagen,
Hoort gij hun gezweept vlagen
Baldren met verhaaste vlugt?
Ziet gij die verdikte dampen
Zamenpakken, zamen kampen
En verstuiven door de lucht?

I DEEL.

I

't Is

't Is de beeldnis van de dwazen,
Die op eer en kwelling azen,
Dobbren in den tuimelstroom;
Die in nacht en nevel waren,
En, in zwijmeling omgevaren,
Zich verliezen in hunn' droom.

Maar het zonlicht breekt de buijen,
En het togtje van het Zuiën
Blaast de stormen voor zich uit;
De open hemel blikk ons tegen,
En de stralen van zijn' zegen
Tintlen op het lagchend kruid:

't Is het zinbeeld van 't genoeg,
Dat de kalme ziel doet zwoegen,
Door geen' bangen droom ontrust;
Dat, voor rang en roem versmeten,
Maar de schat van 't rein geweten,
De onschuld in 't verborgen kust.

't Is

't Is het zinbeeld van ons leven,
Dierbre, mij ten fchat gegeven,
Schat, mij meer dan rijkdom waard'!
't Is het lot, ons aangerekend,
Door geen zorgen zwart geteekend,
Door geen' bangen droom bezwaard.

Zalig, wat zij meerder derven,
Zalig, die ons deel verwerven,
Dankbaar hun gemis getroost;
Zalig, wie zijne armoë smade,
Die zijn' rijkdom in zijn gade—
En zijn' roem vindt in zijn kroost!

Mij dien rijkdom, mij dien zegen,
Mij dien roem, met eer verkregen,
Voor den fchimp der dwazen fchuil;
Mij dat lot, door hen verfmeten,
Maar de fchat van 't rein geweten,
En voor kroon noch troon te ruil!

Dringt me aan 't harte, dierbre panden!

Voelt het kloppen, voelt het branden,

Voelt het van verrukking slaan!

Panden, die de ziel verengelt,

Banden, die het hart omstrengelt!

Ja, de hemel lacht ons aan.

Slaat, verdwaasden! de angstige oogen

Vrij naar rang en rijksvermogen,

Van benaauwde zorgen zwart;

Bralt met al den roof der schatten,

Door uw hoven niet te omvatten:

'k Heb mijn' rijkdom aan mijn hart.

Och, wat droomt gij, diepverblinden!

Buiten u 't geluk te vinden,

Dat weêrbarstig u ontvliedt?

Waant gij 't uit uw goud te delven?

Och, 't geluk woont in onszelfen,

En ik zoek het elders niet.

Dringt

Dringt me aan 't harte, dierbre schatten,
Rijkdom, door mijn' arm te omvatten;
Rijkdom, niet gevoelloos koud!
Trotschaards, door den waan bevangen!
Koopt mijn' wellust voor uw rangen,
Koopt hem, kunt gij 't, voor uw goud.

Panden, mij aan 't hart gesloten,
Weêrzijs dierbre lotgenooten!
Wenscht gij van den hemel meer?
Vraagt gij ooit, in stille bede,
Rang en schat voor rust en vrede
En de schim der wereldsche eer?

Knelt mij vaster, dringt mij nader,
Kindren van een' zalig vader!
Moeder van een bloeiend kroost!
Kent ge, u strenglende om mij henen,
Tranen, die de smart doet weenen,
Zuchten, die de droefheid loost?

Zon van vrede, zon van liefde,

Die des levens nevel kliefde,

Waar die ooit mij heeft ontrust!

Blink in luister, lonk in zegen,

Licht mijn effen voetpad tegen,

Waar 't genot mij zalig kust.

Gier' de storm dan vrij daar buiten,

'k Zal hem uit mijn woning sluiten,

Waar de rust mij binnen wacht;

Laat dan vlaag en noodweêr huilen,

'k Zal me in mijn gezin verschuilen,

Waar de zon mij tegenlacht.

Laat dan 't scheepje grafwaarts varen!

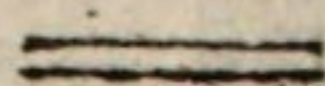
Rolt dan, snel vervloede jaren,

Naar den eindpaal voortgestroomd!

'k Roep, bij d'affcheidsgroet van 't leven,

Stervend van mijn kroost omgeven:

God, wat heb ik zacht gedroomd!

WEN-

W E N S C H E N.

Wie wil handlen met verstand,
Legg' zijn wenschen aan den band;
Wie te ras hen uit laat vliegen,
Zal te deerlijk zich bedriegen,
Want zij kennen lucht noch land.
Wie hen ooit te flaken pleeg,
Laat hem zeggen wat hij kreeg
Voor zijn wachten en zijn schroomen:
Zoo er ooit een weêr mogt komen,
't Was toch met de handen leêg.
Waan niet, als er ooit een vond
Waar gij zorglijk hem om zondt,
Dat hij weêrkeert op uw wenken:
Zonder ooit aan huis te denken,
Vliegt hij telkens verder rond.

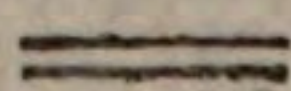
Telkens in 't bejag gestuit,
Zendt ge er duizend om den buit,
Dien gij inwacht, op te sporen,
Maar 't is tijd en spijt verloren,
En de ondankbren blijven uit.

Droevig zit ge in druk en kruis:
Vruchtloos waant ge, op 't eerst gedruisch,
Dat zij naadren met de schatten;
Maar zij vlugten, wilt gij vatten,
En bedrogen zit gij t'huis.

Zendt ze dan geen' stap te wijd;
Vruchtloos zoekt ge er door uw vlijt
Ooit wat goeds meê uitteregten:
Och, het zijn ontrouwe knechten:
Nimmer pasfen ze op hunn' tijd.

Wie zijn zorgen wil aan kant,
Hou dan 't noodig' bij der hand,
Hebb' het nuttig' slechts van nooden,
En ontzie zijn trage boden;

Wie wil handlen met verstand,
Legg' zijn wenschen dan aan band.

V R I E N D E N R A A D.

Tracht gij naar geluk en vreugd,
Doel niet op die stroeve deugd,
Die, met afgewend gelaat,
De oogen voor zich nederflaat;
Die een zoet genot ontvlugt
En den hemel tegenzucht.

Wenscht gij rijkdom tot uw deel,
Til geen schatten gouds te veel,
Wier metalen last, in 't kort,
Zwaar voor hunn' bezitter wordt,
Wien geen wensch meer overschiet,
En die eindelijk niets geniet.

Wilt ge een wijfje voor uw bed,
Dwaal niet naar het stijf falet,
Kijk niet naar gemaakten tooi,
(Die zich opschikt, is niet mooi)
En meet nooit een lieve gâ
Met den zilveren duimstok na. —

Maar bedoelt gij rein genot,
Huichel niet om de eer van God;
Handel met een open oog,
Wisch uws broeders tranen droog,
Lach en dartel naar uw' lust,
En hou hart en ziel in rust.

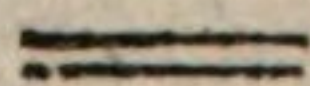
Maar begeert gij overvloed,
Honger niet naar geld en goed;
Woeker, zonder flinksch beleid,
En verkwist met karigheid;
Leer genieten, wat gij smaakt:
Goud heeft nimmer rijk gemaakt.

Maar

Maar verlangt ge een lieve bruid,
Zie naar deugd en onschuld uit,
Onbesmet van hart en geest
En gezond naar ziel en leest;
Doch verkies, wanneer gij trouwt,
Nooit een steenen pop, in 't goud. —

Wel hem, wat zijn rol verbeeld',
Die zijn spel gelaten speelt:
Die de deugd in vreugd betracht
En geluk voor schatten acht;
Die een wijfje, dat hem lijkt,
In de lonkende oogjes kijkt!

Vrienden! 't zij ons aller wensch:
Schoon te veel voor eenen mensch,
Bidden we echter, keer om keer,
Voor elkaâr dien zegen neêr;
Maar, o dwaas, wie, bij dien schat,
Nog om andren rijkdom bad!

DROO-

D R O O M E N.

Toen ik, na een' matten dag,
Log en loom te fluimren lag,
Onder 't hangend loof der boomen,
Zweefde, langs den fchaduwgrond,
Heel de rij van tooverdroomen,
Loerende op de looverspond',
Mijn bemoste koets in 't rond.

Eensklaps ftort er me een op 't lijf:
Waar gevloten? ik verftijf!
'k Hoor de donders romlend kraken,
'k Zie de blikfems bloedrood blaken,

'k Staar

'k Staar den afgrond in den schoot;
Steile bergen, zwaar als lood,
Plettren neêr van uit hun naven!

'k Voel mij onder 't puin begraven...

Help! ter hulp! ik sterf, ik stik...!

Maar, ontwaakt en koud van schrik,
En met angstig zweet bedropen,
Sla ik de oogen fiddrend open:

'k Wacht den doodslag op mij neêr...

Maar geen blaadje schijnt te beven,

En de stilte kust de dreven

En de maan belonkt mij teêr...

Zegt, bedrukten! lijdt gij meer?

Doch, bekomen van mijn' schroom,
Strookt de slaap mijn matte krachten,
En een zachter wonderdroom

Dekt mij met zijn donzen schachten:

'k Zie den wellust en 't vermaak,
Die zich kluistren aan mijn' sinaak,
En mij troetlen en mij streelen
Met hun lachjes en gespeelen;

'k Ben

'k Ben ten top van eer gefneld;
'k Hou de spil van 't lot gekneld,
En de wereld dient mijn wenken
Met den cijns van haar gefchenken;
'k Wil mij baden in dien fchat:
'k Hijg en zwoeg en grijp en vat
En spring op in 't gretig azen...
Maar de ontboeide ftormen razen:
Al mijn grootheid ftort ter neêr...
Zegt, benijden! fmaakt gij meer?

Wie dan legt mij 't raadsel uit,
't Raadsel, bij mij opgekomen,
Hoe veel 't waar verfchil beduidt
Tufchen 't waken en het droomen?
Wie beflist er, waar ik gis,
In verdrieten, in vermaken,
In genot en in gemis,
Of ons droomen tevens waken —
Dan of waken droomen is?

Z E G E Z A N G,

NA DE OVERWINNING BIJ

N I E U W P O O R T.

Triomf! heft aan met schaatrend zingen,

Verwinnaars, die met Maurits vocht!

De Spanjaard ligt in 't stof te wringen

En stuiptrekt naar den ademtogt.

Heft aan, ten vloek van de outerflaven!

Zij kwamen om hunn' wrok te laven,

En smachten van gefarde spijt!

Triomf, roemruchte teelt van Geuzen!

Laat Spanje 't hoofd te barsten kneuzen,

Waar gij voor Neêrlands regten strijdt!

De

De hel, bevrucht van gift en zwadder,
Spuw' Flipfen met hunne Alvaas op,
Wij grijpen de ingesloopen adder
En plettren haar den drakenkop.
Wij traptten de omgewrongen jukken
Van ligchaam en van ziel aan stukken
En gruwden van de martelpijn;
Wij dreigden toen geen bede geldde,
Wij daagden onzen beul te velde
En 't staal bewees hem wie wij zijn.

Tuig, Nieuwpoort, dat ons op zaagt komen!
Tuigt, staten van den rijkstiran!
Tuigt, heuvelduin en Noorderstroomen,
En, Spaansche knechten! tuigt er van.
Dat Albert vrij van hoogmoed zwelle
En ons beschimp' met Izabelle:
Hun bloed wischt onze smetten af!
Dat vrij hun wrevel vlamme en blake,
Geen strenger, dan onze aller wrake,
Geen dieper, dan hun beider straf!

Reeds lag, in slijk en puin verzonken,
Ons erf in wee en wanhoop neêr;
De boei, die 't eens hield vastgeklonken,
Ontflood zich en omsloot het weêr.
Vergeefs, in stout ontvlamden toren,
Den dwingland eeuwig afgezworen:
Zijn bastaardzaad bleef ingeplant;
Vergeefs, na zoo veel leeds en lijdens,
Vergeefs, na dertig jaren strijdens...
De doodklok floeg voor Nederland.

„ Op, op!” riep Maurits, fel aan 't branden,
En dagvaardt heel zijn' wapenstoet:
„ Wat suft gij met verslapte handen
„ En spaart uw nutloos heldenbloed?
„ Te wapen! vliegt! het uiterst wagen!
„ De doodklok heeft voor ons geslagen:
„ Wat raakt het waar onze uitvaart zij?
„ De dwingland moet zijn offers derven!
„ Volgt! of in 't leven, of in 't sterven,
„ Wie volgen durft is eeuwig vrij!”

„ Te fcheep dan! fcheep, naar Vlaandrens wallen!

„ Den Spanjaard in zijn nest verrast!

„ Te fcheep dan! fcheep!” weêrgalmden we allen,

„ En sneuvlen we, als 't aan helden past!”

Men gaat, men landt, men flaat zich neder

Men zendt de ontvrachte kielen weder:

Geen onzer, die aan aftogt dacht!

En, tusfchen zee en 's vijands fteden,

Den weêrpas rondom afgefneiden,

Zie daar hoe Maurits Albert wacht!

Tuig, Nieuwpoort, dat ons ftaal zaagt woeden!

Tuigt, ftagen van den rijkstiran!

Tuigt, heuvelduin en Noordervloeden,

En, Spaanfche knechten! tuigt er van.

Laat Albert nu den kop verneêren,

En Izabel van fpijt verteren:

De fchande volgt de trotschheid na!

Zij zien dan, die ons laf befmalen,

Als Neêrland tot hen af wil dalen,

Hoe ver te hoog hun Neêrland fla!

Ontzaglijk schudt de leeuw de manen

En daagt, wie nog hem aangrint, uit;

Den wapentros der Kastiljanen

Omvat zijn klaauw als zegebuit.

We ontscheurden dien aan 's vijands benden;

Wij boorden in hunne ijzren lenden

En grepen hen in 't wrokkend hart;

Wij voelden daar hun woede branden,

En 't bloed, dat droop van onze handen,

Zag giftig en van gruwlen zwart.

Wij wrongen ons hun horden tusfchen

En zwaaiden 't zwaard hun drommen door;

We ontvlamden de ijzren donderbusfen

En 't vuur beschreef ons sehriklijk fpoor.

Wij traptén over bergen dooden;

Wij velden die ons ftaal ontvloden,

En fpaarden die het farden niet.

Hun waan ligt diep in 't ftof gebogen,

En op het puin van 't Spaansch vermogen

Weêrgalmen wij ons zegelied!

Triomf! Godlof! heft aan met zingen!

Het vaderland is vrijgewaard!

Triomf! heft op, zwiert rond de klingen

En lauwert Maurits heldenzwaard.

Triomf, wie streng gewroken ftorven!

De Veer heeft zoen en wraak verworven,

En de Admirant bezuurt zijn' waan;

Hijzelf, hij brengt naar 't hof der Staten,

Mendoza zelf, ons buit gelaten,

De maar van Spanjes neêrlaag aan!

Nu lekken ze ons in 't ftof de voeten,

Gebukt voor de opgeheven knods;

Nu vleijen ze om hun fchuld te boeten,

Die lafaards, in den voorfpoed trotsch.

Maar dieper zal hun hoogmoed dalen!

Nog duurder zullen ze ons betalen

Voor 't bloed, in boozen lust verbrast;

Hun kroost zal nog na eeuwen beven,

Zoo vaak een teelt van dappre neven

Naar 't zwaard van Neêrlands reddren tast.

Nu

Nu zweren ze onze boei te flaken

Die boei, door ons tot gruis vermaald;

Nu willen ze al hun martlen flaken,

De beulen, die 't aan geefels faalt.

Maar schriklijk grijpt de ontwaakte woede,

In hunne plaats, de ontvlamde roede,

En teistert hen met strenge straf;

Nu krimpen ze, op hun beurt, de lenden,

En schrikken nieuwe rooverbenden

Van d'aanflag op ons erfdeel af,

Nu beedlen ze om verdrag en vrede

En walgen van hun heerschappij;

Ze erkennen nu, met duren eede,

Voor 't eerst en eeuwig Neêrland vrij:

Maar niet zoo ras 't hun kwijt gescholden!

Maar niet zoo ligt is 't ons vergolden,

Al 't misdrijf van hunn' euvelmoed!

Nog meerder woeker ze afgeheven!

Nog hooger uwen prijs gedreven,

Oranje, Hoorne en Egmonds bloed!

Triomf! laat wagglen 's werelds troonen,

Als Neêrlands nek het juk verveelt!

Het driemanschap herkent zijn zonen

En 't vaderland zijn heldenteelt.

Triomf! 't is onzen moed te danken!

Die moed zal streng den geefel wanken,

Ter straf van elken zielstiran:

Tuig, Nieuwpoort, dat ons aan zaagt landen!

Tuigt, Noorderzee en Vlaamsche stranden,

En, Spaansche knechten! tuigt er van!

H E T
L E N T E R O O S J E.

Welaan dan, friske bloem, ontnik:

En, eer de tijd uw' luister fnuik',

Verlaat uw' struik!

Ga Fyllis borst bekleeden!

B I L D E R D I J K.

Dartlend strijkt de lente neder,
Sierlijk pronkt de schepping weder,
In den hoogtijdsdos getooid:
Spoên we ons naar de ontsloten tuinen,
Waar natuur de ontloken kruinen
Bloemen aan de voeten strooït.

Kies van uit de blijde dreven,
Sierfel van mijn lenteleven,
Sierfel, dat mijn liefde koos!
Neem van uit de rijke gaarde
Schatting van de lagchende aarde:
De eerst ontloken lenteroos.

Neem haar, door mijn hart geschonken;
Laat haar vrij aan 't uwe pronken,
Vrees niet dat zij 't wreed bezeer';
'k Heb de vingers wel gestoken,
Maar de dorens afgebroken,
En het roosje kwetst niet meer.

Neem het, lieve! neem het veilig...
Och, de wonden zijn mij heilig,
Vrij ik immer u er van;
't Zegt niet, of mijn vingers bloeden:
Mag ik u voor de angels hoeden,
Welk een angel vlijmt er dan?

Neem

Neem het bloempje! 't moge u voegen!

't Is het beeld van rein genoeg,

Onvermengd met wrang verdriet.

'k Heb de vingers wel gestoken,

Maar de dorens afgebroken:

Dorens geeft de liefde niet.

Neem het bloempje, neem het, lieve!...

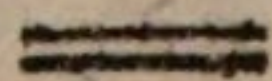
Hemel, waar het lot mij grieve,

Breng haar nooit de wonden toe!

Laat, wat ramp ons zij beschoren,

Haar de roos en mij den doren,

En ik kus de flaande roê!

H E T
RAD VAN AVONTUUR.

't **N**oodlot draait zijn wentlend rad,
Rijdt en rost den aardbol plat,
Bergen op en over holen;
't Rolt en holt en zwiert en giert,
Toom en teugel bot gevierd,
Beurtlings voort naar lijn en polen,
Door den wilkeur rondgestierd.

Kneust het over fchat en pracht,
Het verplet ze door zijn vracht
En vermaalt ze, waar zij blinken;
Schokt het tegen troonen aan,
Zij verbrijslen, waar zij staan,
En verstuiven en verzinken,
Met de heerschers en hunn' waan.

Maar

Maar gezwenkt, in vlugge vaart,
Tilt het andren op van de aard',
Die zich flingren om zijn speeken;
't Voert hen voort, uit slijk en puin,
Tot op zetels van arduin,
Waar zij 't hoofd ten hemel steken,
Met den roofprijs op de kruin.

't Werpt, in d'onbezuisden loop,
Wat omhoog snelt overhoop,
En verheft wie nederzijgen;
't Rolt naar boven met Tibeer',
Maar met Varus komt het neêr;
't Moog' met Cefar steiler stijgen,
Met Pompejus stort het weêr.

Allen, rondom opgetast,
Klemmen we aan het rad ons vast,
In den wedloop voortgestoven;
Allen, op den prijs verhit,
Draven we in den dollen rid,
Maar wij wentlen onderstboven...
Veiligst wie in 't midden zit.

Allen, langs verscheiden spoor,
Tuimlen wij de wereld door,
Slingren, fchokken, zwenken, zwaaijen.

Wat zich ophief glipt en glijdt,
Wat ter neêr lag rijst en rijdt,
Tot het rad, in 't eeuwig draaijen,
d'Een' bij d'ander' nederfmijt.

Allen, op de struikelbaan,
Wagen lust en rust er aan,
Om een eind' weegs voort te rollen;
Allen — wien het rad verniel',
Wie er opsteeg en er viel —
Allen rosen, hosfen, hollen...
Niemand steekt een spaak in 't wiel.

H E T

H U W L I J K S H U L K J E.

Roeijers op de stiller baren!

Taalt gij naar gewaagder zee,
Wilt ge in 't huwlijkshulkje varen,
Neemt een goed gezelschap mee.

Mooglijk dekt de nacht de stroomen,
Eer gij landt aan beter oord;
Hoe dan d'avond doorgekomen,
Hebt ge een' kwaden gast aan boord?

Mooglijk razen vloed en winden
En het krakend kielkje giert;
Wie dan zal de reven binden,
Als geen ander 't roer bestiert?

Wijs

Wijs dan, waar gij zee wilt bouwen,

Goed geleide fcheep gepraaid;

Zorglijk eenen koers gehouën,

En op eenen boeg gedraaid!

Dan gestuurd met zachte gangen,

Raadgepleegd met froom en peil;

Rustig, fchoon gij wind moet prangen,

Maar een waakzaam oog in 't zeil.

Dan moog' buiten 't onweêr loeijen,

Binnen zijn kompas en kaart;

Dan moog' ebben, dan moog' vloeijen,

't Zegt niet, als gij fpelevaart.

Lieflijk dan, de klip te fchuren,

Als het fcheepje vlot en drijft;

Lieflijk dan, het zorglijk fturen,

Wee dan hem, die ankren blijft.

Roeijers, laat de zwaarden neder,

Hijscht de zeilen! vaart op buit!

Kiest de liefde maar tot reeder —

En de trouw tot bootsman uit.

D E

V E R L I C H T I N G.

D E

VERLICHTING.

't **I**s nacht: de hemel taant, de flonkerglanfen dooven;
Een looden fluijer zinkt en wentelt neêr van boven,
En Phebe dekt, befchaamd, den weêrfchijn haars gelaats.
Een blikfemfchicht alleen vervangt bijwjl haar plaats.
De bange kreet van fchrik, die opftijgt uit de kolken,
Steent lucht en omtrek rond en wringt zich door de wolken,
En fchreeuwt de orkanen na, die fpoken in het bosch.
Brult gruwzame Arimaan des afgronds kaken los?
Wat bajert wart door een, bij 't folfervuur te aanschouwen!
Het neêrgepletterd puin kneust akkers en landouwen,

L

En

En de uitgewortelde oogst, verzengd met vrucht en kruid,
Laat d'ingetrapt en grond aan tronk en distel buit.
De dolle honger knaagt de leêggezogen spenen.
De dood gaapt uit den muil van wolven en hijenen,
En 't opgedolven graf verzaadt zich aan den moord!
Wat afgod zit ten troon in dit afzigtlijk oord?
Is 't middeleeuwsch geweld uit de open hel gestegen?
Het volgt mijn schreden, ja! het wrokt en vlamt mij tegen;
Het scheurt zijn geefels op, in pestig gift gedoopt,
En de afgrond gaapt mij aan, zoo ver mijn doolweg loopt.
o Diepgewelde poel van gruwlen en van rampen! . . .
Ik boor en breek mij heen door de opgepakte dampen,
En jaag den matten tred naar 't kermen van de klagt,
En wentel me en zink weg in 't neevlen van den nacht.

Maar, troostlijk rijst een straal van traaggeschoten luister;
Een flauwe schemer daalt en mengt zich door het duister
En dunt het wijkend zwart met zachtgekleurde tint.
Reeds vonkelt Lucifer het nachtgevogelt' blind.
Het blozend Oosten lacht; de morgenkoeltjes zweven;
De dampen smelten weg en rollen uit de dreven,
En 't zevenverwig licht verzilvert lucht en grond;

Een

Een zoele balsemgeur speelt beemd en bosfchen rond;
Het kil verkleumd gebloemt' gevoelt zich 't hart verwarmen;
Reeds wringt ontwaakte Auroor zich Cephalus uit de armen
En tooit het fchamel veld met paarlen uit den trans.
Daar breekt, daar brandt het door, in rondgevlamden glans,
Het eeuwig blakend oog, met gloeiend gouden vonken,
En troost en troetelt de aard door mildgeschoten lonken!
't Geschater van den zang brengt, offrende uit het stof,
Aan d'oorsprong van het licht den nooitvolzongen lof;
De spookfels van den nacht ontvlugten de ochtendkimmen;
De fchrik verschuilt het hoofden bergt zich met zijn fchimmen,
En de afgrond zwijgt en fluit en zwelgt zijn' pestrook op.
Daar pronkt de gloënde fchijf aan d'ongemeten top,
En spreidt van pool tot pool, met helgekleurde trekken,
't Verguldsfel op 't azuur, gezuiverd van zijn vlekken;
De ontboeide fchepping juicht, op licht en luister ftout,
En de aarde drenkt en laaft en loutert zich in 't goud!

Heft opwaarts oog en hart naar 't vónklen van haar stralen:
Zij praalt, de trotsche zon, en koestert in het pralen,
En fchiet haar ftroomend vuur door hel en hollen voort.
Verlichting! 't is uw vlam, uw vuurftroom, die ontgloort!

Zijt welkom , zon van troost , in 't zielverkwikkend blaken !
Wel zalig is 't , uw' gloed in 't smachtend hart te smaken !
Benijd , de ontboeide geest , voor wien ge , in glans gedaagd ,
De droomen van 't bedrog als neevlen rooks verjaagt !
Zijt welkom , loutrend licht , in middagpracht geschooten !
Verga , wie 't stikziend oog baldadig houdt gesloten ,
En 't heiligschendig hoofd , in eigenzin verstaald ,
Terug wendt van den glans , die op den doolweg straalt !
Ziet opwaarts naar den gloed , door eeuwen dampen gebroken !
De waarheid heeft haar toorts aan de eigen vlam ontfoken ,
En licht , met vasten tred , langs regtgebakend pad ,
De ontwaakte rede voor , van 't suffend sluimren zat .
Gewijden ! slaat het oog zoo diep haar bliken boren .
De waarheid ijlt ter wraak , op 't onverstand bezworen ,
En daagt , met wisse kracht , op de ongedekte borst ,
Den zwarten logen uit , in 't giftig hol omschorst .
Treedt toe , wie aan haar hand ten vloekpoel af wil dalen !
Haar fakkel brandt en vlamt om de euvlen te achterhalen ;
Zij zwaait haar driewerf om , waar de afgrond zich ontsluit ,
En driewerf zendt zijn muil een' raauwen vloekreet uit .
Ja , 'k schouw de spoken aan , gedagvaard uit hun holen ;
'k Zie in zijn duistere kloof 't geblinddoekt misdrijf doolen ;
'k Volg

'k Volg bij den gloed het na , die neêrschiet op 't gedrogt ,
En 't aangrijpt en versmoort en blikfemt in zijn krocht.

Het rijst , het dreigend spook , dat onverzadigd waarde ;
Het stijgt uit d'ijzren nacht , dien 't uitspoog over de aarde ,
En rolt zijn gruwlen uit , ontsluijerd bij den dag.

Wat jammren vloekt het op met woesten wigchelflag ?

Verblinding fcheurt zich los in uitgelaten woede :

Het krijtend menschdom krimpt voor de omgezwierde roede ,

En 't ingenepen hart , van schroom en schrik vervuld ,

Gevoelt en vlugt de straf voor nooitgepleegde schuld.

Is 't raadsbesluit der goën in euveldaân omwonden ?

Wat vonnis straft het kroost voor de ouderlijke zonden ,

En werpt , uit ramp en rouw , voor wee en wanhoop doof ;

Het neêr in d'open poel , die hongert naar den roof ?

De razernij holt rond en offert op de altaren ;

Het bloed schreeuwt op om wraak en kleeft op de offeraren ,

En 't jammerlijk gebed , uit heesche keel gevloekt ,

Vermengt zich in 't geschrei , dat hooger uitkomst zoekt.

Terug ! wat bange schrik rijdt doodskoud mij door de aders ?

Wat moeders , ginds geknielt , in 't aanschijn van de vaders ,

Verheffen 't lagchend wicht , den helfchen god ter eer' ,

En slingren 't van de borst op 't gloeiend outer neêr?
De grondvest dreunt, de tempel schokt, de wanden kraken;
De gramme hemel dreigt en laat zijn bliksems blaken;
De hel herroept de dragt, die ze uit den navel spoog,
En alles deinst en zinkt en schemert voor mijn oog.

Maar, glansrijk blinkt uw gloed der fiddrende aarde tegen;
Gij rijst, o zon van troost, en dauwt en ademt zegen,
En droogt de bloedvlek op, die 't hoog orakel smet.
Geen wanhoop wringt de klagt in 't uitgestort gebed;
Geen vreeslijk straffend god, met vuur en wraak gewapend,
Vervolgt den zuigling, aan den moederboezem flapend;
De moordleus gilt haar' kreet bij 't ledig outer stom,
En Cecrops stort in 't stof Lycaons offers om.
De rede neemt, verrukt, den godsdienst in 't geleide;
Een zelfde wierook brandt en wasemt voor hen beide;
De ontboeide menschheid juicht in 't juk van hun voogdij,
En 't ongeloof verzinkt in 't graf der dweeperij.
Het zwart gekleurd verschiet, van Typhons gruwlen zwanger,
Verheldert, smelt uit een en dreigt en pakt niet langer;
De toekomst vangt het licht in d'opgedekten schoot,
En koel en onverzeerd drinkt Socrates den dood.

Geen

Geen donder van omhoog kastijdt de matte volken;
De gunst des hemels vloeit uit zonnegoud en wolken;
De schepping plengt haar' schat aan al wat leeft te voet,
En de aarde vreest geen' God, dien ze enkel minnen moet.

Verblindung wrong zich los en 't menschdom voelt de keten:
't Geweld beklimt den troon, na 't martlen van 't geweten,
En knakt het heilig zwaard, aan Themis hand ontroofd.
De lauwer van den moed omkranst den moord het hoofd.
De moêgekromde vlijt, vermagerd bij haar loonen,
Graaft in het hart der aard' naar kluisters en naar kroonen,
En de uitgezette keel, doorkorven onder 't lied,
Verheft den halven god, die best den bliksem schiet.
De heerschzucht brast zich zat, verhit op bloed en tranen;
Zij rolt langs de angstige aard' haar blikken en haar vanen,
En zwiert den looden staf, in de ijzren vuist gestrekt,
Die gulzig, waar zij reikt, zich eeuwig verder rekt.
De wereld is de prooi van roovers en tirannen:
In zelfbelang verdeeld, in hebzucht zaamgespannen,
Vernielen ze, in hun drift, en worstlend om een kluit,
Zich weêrzijs op het rif van hunn' verscheurden buit.
Gedrogten, op den troon, ontwoekren hem elkander;

Zij kneuzen d'aardbol in met rondgezwaaiden ftander,
Zij flingren zich den roof om de opgestoken kruin,
En teekenen met bloed hun namen op het puin.

Maar, koestrend rolt het licht langs de omgeworpen rijken:
Het fchittert op de kroon; de looden fchepters ftrijken.
Het vorftelijk gemoed, dat op zijn driften heerscht,
Verheft zich tot zijn' rang en wettigt dien voor 't eerst.
Het overmagtig kwaad ligt in zijn' poel te fmoren;
De werelooze deugd laat onverlet zich hooren,
En 't vonnisvellend regt, onwrikbaar in 't befluit,
Werpt mijtertooi en zwaard zijn gouden weegfchaal uit.
De landjeugd legt in 't veld zich zorgloos weêr te flapen;
Geen bloedleus rukt ze voort, van de akkers onder 't wapen,
Noch doemt de bloode hand, op 't neêrgepletterd graan,
De wreedverfmede zeis in 't broederhart te flaan.
Geen lauwren botten uit op de omgewroete velden:
De burgerkroon alleen is de eerekroon der helden;
En 't roodgeteekend zwaard, het wanbedrijf ter ftraf,
Wifcht, daar de menscheid weent, zich in haar tranen af.
Het hart herneemt zijn regt, meêdoogenloos verbannen;
't Verhoort op nieuw de ftem, verfmoord door zijn tirannen;
't Laat

't Laat de ingeschapen zucht, na wrok en veete, vrij,
En 't broederlijk gevoel verbindt de maatschappij.
Geen magtig nabuur juicht waar zwakker staten vallen;
Elkanders eerst belang is 't eerst belang van allen;
Het duurst geschat geluk staat op elkaâr gegrond,
En 't Zuiden drukt zijn groet het Noorden op den mond.

Verblindings donderde op, de laatste kreet verstomde:
Het slaafsch geweten boog, 't verachtlijk ligchaam kromde;
De domheid wierp haar juk, van ramp en jammer zwaar,
Van d'ijzren zetel rond en 't roodbefpat altaar.
Prometheus bragt zijn toorts, ontheilgd, weêr naar boven.
De heerscher over de aard' verftak zich in haar klooven,
En dwong het fluw gediert', zijn duisternis betwist,
Den bloedroof gulzig af, in 't moordhol opgedischt.
De stompgetreden geest kent inspraak noch geboden
Dan razernij en schrik, naar 't prikklen van zijn nooden,
En 't onbestemd gevoel, in 't jagend hart gegrift,
Is de aangewette zweep van tijgerlijke drift,
Des aardrijks trage teelt is door geen vlijt volwasfen...
Ter hulp! ik struikel voort door steengroeve en moerasfen!
De dorgeschroeide grond, tot barre hei verhard,

Bedekt met vrucht noch kruid zijn naakt ontheisterd zwart.
Geen lente ooit het hoofd met verschgeplukte rozen ;
Geen Zephir vindt een bruid op Floraas koets te kozen ;
Geen herder blaast het riet in 't jeugdig groenend bosch ,
En 's winters barre tooi is heel des zomers dos.

Maar , lieflijk schiet het licht zijn goudgekleurde blikken :
Het lagchend veld ontluikt ; gebloemte en vrucht verkwikken ;
De rondgeschoten gloed , die door den nevel boort ,
Stroomt zijn geheiligd vuur in ziel en zintuig voort.
De kluisters storten neêr ; de mensch herneemt zijn waarde :
Stout slaat hij oog en geest door hemelruim en aarde ,
En eischt , zoo ver hij staart , met onbetwist belang ,
Het oppermagtig regt van ingefchapen rang.
De wijsheid laat zijn' lust aan de open borst hem boeten ;
De kunsten neigen 't hoofd , in eerbied , aan zijn voeten ,
En dienstbaar ligt natuur , verwaardigd met zijn' lonk ,
Den digten fluijer op van haar' geheimften pronk.
Hij vraagt den diepsten schat , dien eeuwen zwoegens teelde ;
Des afgronds holle muil brengt schatting aan zijn weelde ,
En 't feestmuzijk der goên , beluisterd aan hun koor ,
Rolt van zijn snaren voort , de ontroerde heemlen door.

't Ver-

't Vernuft volgt , op zijn' wenk , de wijsheid op haar stappen ;
Hij zetelt op den troon in 't rijk der wetenfchappen ,
En billijkt , in zijn praal , den cijns der fchepping waard ,
Den rijksftaf , dien hij zwaait , op de onderworpen aard'.
De hel ontziet zijn' blik in haar gepeilde helen ;
De domheid ligt verzengd aan middellijn en polen ;
Het misdrijf tuimelt rond , in eigen draf geknot ,
En fchittrend praalt de mensch als heerscher onder God !

Brengt wierook , al wat aâmt ! de dag is aangebroken !
De God des lichts verfchijnt : den offergeur ontftoken !
De zwartgerooste nacht , gezweept uit elke lucht ,
Vindt fpoor noch vrijplaats uit in zijn verdoolde vlugt.
Ziet opwaarts , al wat aâmt ! beurt ziel en zin naar boven !
De blinddoek is verfcheurd , de nevels zijn verftoven ;
De nooitverdroogde ftroom , die aanfneelt uit den gloed ,
Laaft al wat fmacht en dorst naar zijn' gewaſfen vloed.
Onpeilbaar is de fchat , in de open bron ontfloten ;
Verkwiklijk is de heul , uit de eigen wel gevloten ,
En zaligend het licht , dat aan den heldren trans
d'Ontboeiden geest verrukt door d'onbevleken glans !
Treedt aan , wie 't hijgend hart wilt drenken aan zijn ftralen !

De

De deugd staat in hun pracht met blijder dos te pralen,
En wijst, naar rang gevierd, en reiner geur geplengd,
De onwaardige offers af, die haar de domheid brengt.
Geleerdheid kuischt het hoofd, in 't vunzig stof gezonken;
Zij dooft de flauwe lamp, te tanig rondgeblonken;
Zij grendelt, zat van rust, haar doodfche cellen digt,
En schittert in den gloed van 't aangeschoten licht.
Het kille Noorden blaakt aan zijn bevrozen zoomen.
Het zonnespanfel rent, met losgerukte toomen,
En vangt de wentlende aarde, aan wederzij' ontgloeid,
Van rondom in den glans, die om haar polen vloeit.
Het aangefneld getij doorwafemt alle luchten;
Het regent van gebloemte en zegenrijke vruchten,
En kleurt het schuttend loof, dat, om den tak gebreid,
Zijn schaduwrijk verdek met koestrende armen spreidt.
De olijven reiken rond, in trotscher praal ontloken;
De palmen heffen 't hoofd, de lauwren staan gedoken;
De welvaart put haar' cijns uit onberoerde bron,
En de aarde kroont het hoofd in 't gloeiend goud der zon.

Maar hoe! is 't eeuwig oog op eens van glans ontluisterd?
Is 't middagbrengend licht in de avondkim verduisterd?

Of

Of braakt de gramme hel, die in haar holen muilt,
Den laatst bespaarden damp haar giftige aders uit?
Een zwarte nevel rijst en dreigt de vlam te dekken;
Hij teekent hier en ginds het luchtruim met zijn vlekken,
En dwarrelt heen en weêr, en zoekt de ontgloeide pracht
Te zwachtlen in den rook van d'afgerenden nacht.
Baldadig vaart hij 't licht in 't ongeschapen wezen;
Tot duizendmaal verjaagd, tot duizendmaal verrezen,
Tot duizendmaal verscheurd, hereent hij gift en damp,
En daagt den vuurstroom uit, in onbessisten kamp.
Zij wentlen zich door een en slingren, schokken, schuiven,
En storten af en aan en worstlen en verstuiven,
En mengen glans en rook, als in elkaâr verward...
Maar eensklaps vlamt het licht den nevel neêr in 't hart:
Hij tuimelt in zijn' poel, versmolten en verflagen;
Een bliksem zweept hem na, zoo diep zijn dampen jagen;
Het veld herhaalt het lied, den God des lichts gewijd,
En trotscher blinkt hij rond, verwinnaar in den strijd.

Ja, 't raadsbesluit der goôn staat ongekreukt beschreven!
Was d'afgrond nog de lust, de laatste kracht gebleven,
En spoog zijn helsche muil, te lang weêrspannig digt,

De

De op nieuw verzaamde gal den hemel in 't gezigt,
De streng bezworen straf zal de euveldaad gelijken:
Niet enkel zal de hel, ter neêr gestort, bezwijken,
Maar de aangefarde wraak, geflingerd door haar heen,
Zal dreunen in den poel en raatlen hem uit een;
Geschokt, tot puin gescheurd, gepletterd uit zijn naven,
Zal 't neêrgegeesfeld wigt den geest des kwaads begraven;
En in zijn hol verstikt, en barstend aan 't venijn,
Zal 't gillen van zijn smart zijn jongste wraakkreet zijn.

Stijg op dan, zon van troost en vonkel neêr van boven!
De kolken zijn gesmoord, de walmen zijn verstoffen;
De rondgeschoten blik, die in uw glansen waadt,
Troont u op nieuw een' lonk van 't onbevlekt gelaat.
Stort uit het stroomend licht, met onbekrompen stralen!
Laat rijzen dan den dag, die dooven kent noch dalen,
En 't vruchtbaarmakend vuur, dat uit zijn ader vliet,
Voor elke voller teug met ruimer golving schiet.
Stijg op . . . Wat wondre glans praalt schitterend om mij henen!
Wiens adem zweeft mij rond? wat almagt is verschenen?
Weldadig blinkt zij uit, door al wat leeft vereerd . . .
Juich, aarde! volken! juicht: de God des lichts regeert!

A A N

A A N E E N

GEVALLEN MEISJE.

Neen, weêrhou, in 't bang verdriet,
Meisje lief! uw tranen niet;
Laat ze vrij uw wangen groeven:
Waartoe zoudt gij schoon behoeven?
Al uw vreugd verstoof als kaf...
't Roosje brak in 't bloeijen af.

Eens der maagden roem en eer,
Nu der maagden roem niet meer;
Eens der knapen ziel en zucht,
Nu van elken knaap ontvlugt,
Nu verftoten, waar gij vliedt...
Neen, weêrhou uw tranen niet.

Teelt

Teelt dan, hemel! 't gruwzaam gift,
De ingefchapen tooverdrift,
Die het jeugdig hart doet jagen,
Zulk een' naren sleep van plagen?
Baart dan de onuitdoofbre gloed,
Die zijn vlam spreidt door het bloed,
En verstand kent noch geweten,
En de wereld doet vergeten,
En gevaar en lot veracht,
Zulk een doodfche jammerdragt?

Neen, weêrhou, in 't bang verdriet,
Meisje lief! uw tranen niet;
Laat ze vrij uw koontjes vlekken;
Waartoe zou u 't blosje strekken?
Al uw bloeiend fchoon verdween:
Zonder onfchuld is er geen.

Schrei dan, meisje! 't geve u lucht!
Schrei, als ge omdwaalt door 't gehucht,
Schaamrood voor het oog der bureu,
En u wegdringt langs de muren;

Als

Als uw speelnoot u ontmoet,
En uw speelnoot u niet groet,
En hare oogen af laat dwalen,
Of ter loops ze neêr laat dalen,
En met deernis op u ziet...
Neen, weêrhou uw tranen niet.

Ween dan, meisje! bloos en ween,
Als gij, met uw schande alleen,
Knapen, die u liefde zwoeren,
Schimpende om u rond ziet loeren;
Als er hier u een ontwijkt,
En er daar u een bekijkt,
En een ginder wijst en fluistert,
En een naast hem gluurt en luistert,
En in schampren glimlach schiet...
Neen, weêrhou uw tranen niet.

Schrei dan, meisje! schrei dan luid,
Als de jeugd het kransje fluit,
Waar u de eerkroon werd geboden,
En u thans vergeet te nooden;

Als zij speelt en zingt en danst,
En der maagden lokken kranst,
En haar namen op doet stijgen,
Maar den uwen blijft verzwijgen,
En een ander de eerkroon biedt...
Neen, weêrhou uw tranen niet.

Maar, herdenkt ge, in al die smart,
Aan den moorder van uw hart,
Die uw zwakheid, loos, verraste,
Aan uwe onschuld zich vergastte,
En, verzadigd, u verftiet...
Neen, weêrhou uw wraakbeê niet!

Vreeslijk zij u zoen beloofd!
Schande brandmerk' hem het hoofd,
En verraad' zijn helfche lagen;
Rampen teeknen all' zijn dagen;
Wroeging rijt' zijn hart van een;
Wanhoop strekk' haar' klaauw er heen,
En vervolg' hem voor zijn sponde:
Dreigend spook' uw beeld ze in 't ronde,

En

En uw rouwkreet, dien hij hoor',
Huile er hem zijn' gruwel voor!

Hem strekk' 's hemels wraak ter straff',
U sleep' ras de smart naar 't graf:
Leg er 't matte hoofd te rusten:
Waartoe zou u 't leven lusten?

Al uw rijkdom was uwe eer...

Wat toch heeft een meisje meer?

Maar, als ge, aan gezwollen borst,
Blode, 't zuigend wichtje torscht,
Dat u dankbaar poogt te kozen,
En u koontjes biedt van rozen,
En om moederkusjes vleit,
En u aanlacht, als gij schreit,
En zich vastkleeft om uw midden,
En om liefde schijnt te bidden,
En het lonkje, dat gij kwist,
Voor geen koningskroonen mist:

Maar, als ge in de ziel verrukt,
Vurig 't in uwe armen drukt,
En een vreugde in 't hart voelt blaken,
Die geen maagdenboezems smaken;
Als ge, ontgloeid in liefde en lust,
d'Adem 't van de lipjes kust,
Onverzaadlijk van verlangen,
't In uw borst zoekt in te prangen,
En van 't hart, waaraan het schuilt,
Met geen' vorstenschat het ruilt:

Wisch dan, wisch dan 't schreiend oog,
Wisch dan 's wichtjes koontjes droog,
Door uw tranen nat bekreten;
Leer dan spot en lot vergeten.
Waar de nood u daag' ten strijd',
Moedermoed verwint altijd;
Waar u jammren overvallen,
Moedertrouw doorworstelt ze allen;
Waar verleiding knaagt aan de eer,
Moederliefde heelt ze weêr.

Wisch

Wisch dan de oogen, ban de smart;
Hoor een hooger drift in 't hart;
Moog' geen wereld zich erbarmen,
Sluit, getroost, uw kind in de armen;
Roep het, in verrukking, toe;
„ Wichtje! zijn wij wel te moê:
„ Schoon verschopt door een' verrader,
„ Kind! hier boven hebt ge een' vader;
„ Volgt de schande ons hier in 't graf,
„ Kind! de hemel rekent ze af.”

Schep dan, schep dan hoop uit nood:
't Moederhart is 't lot te groot,
Als zij 't kind er vast mag pressen,
Dat hare eigen borsten lesschen.
Wees dan, droeve! 't leed getroost,
Tot de blijdschap, die 't verpoost,
Nog uw rampen doe benijden;
Tot in d'alfem van het lijden,
Waarmeê 't lot uw' beker volt,
Nog een vreugdetraantje rolt.

B I J H E T
L I J K J E V A N E E N K I N D.

't **K**ruipend rupsje, moe gekropen,
Mat getobd in de enge cel,
Brak zijn kluisje fladdrend open,
Klapwiekte uit zijn dorre schel.
Zie, daar wiegt het, zie, daar zweeft het,
Logger drang en druk ontvlugt;
Hooger vliegt het, hooger leeft het,
Zat gespeeld in lager lucht.
Voedster, droog de natte wangen,
Tuur niet op de doode pop,
Blijf niet aan zijn webje hangen:
't Vlindertje is niet weêr te vangen;
's Hemels englen vingen 't op,

A A N H E T
G E H E U G E N.

*Blest Mem'ry, hail! In thy exhaustless mine
From age to age unnumber'd treasures shine!
Thought and her shadowy brood thy call obey,
And Place and Time are subject to thy sway.*

S A M U E L R O G E R S.

Waar heen? waar rukt uw drang mijn zinnen,
Met omgekeerde vlugt, terugwaarts langs uw spoor?
Waar drijft gij me onweêrhouden binnen
En 't ijdel van 't verleden door?
Geheugen, op wier tooverwenken
't Vervlogen en 't verdwenen zwenken
En wentlen uit hunn' nacht, in jaren rooks vergaan!
Van waar jaagt ge, in mijn mijmeringen,
Als golven die elkaar verdringen,
't Verleden en 't verloren me aan?

Ik dwaal, den doolhof rondgedreven,
Langs de afgerolde baan, door ruimte en afstand voort;
Ik ijl, zoo ver uw vleuglen zweven,
En staar, zoo diep uw aanblik boort.
Gaat dan de schoot van 't jeugdig heden
Weêr zwanger van 't vergrijsd verleden,
En voert de stroom terug, wat in zijn' vloed verdween?
Of is de tijd, versuft van jaren,
Verdoold en rugwaarts omgevaren,
Door de afgerende perken heen?

O Wonder! 'k voel, ik smaak, ik adem
't Geluk, zoo mild voorheen; de vreugd, zoo zoet weleer!
Wat de afstand in zijn' kreits omvadem',
'k Herroep, 'k herzie, 'k herken het weêr!
'k Steek over grens en perken henen;
'k Verwar in kringen, lang verdwenen,
En breek den slagboom door, die nooit is overschrijd;
Geen omvang weet mijn vaart te stuiten,
Ik stijg 't aanwezig' ver te buiten
En leef een' andren levenstijd.

Ja,

Ja, 'k fmaak u, snelgewiekte dagen,
'k Hervind u, zoete jeugd, het liefst wat ik verloor!
Wie lauwren en wie kroonen dragen,
Ik ruil er spel noch speeltuig voor.
Schoon vorsten van hun troonen schokken,
Ik dans en dartel, onverschrokken,
En hang mijn aardsch geluk aan blaas en waterbel;
Daag' Rome weêr Carthaag' te wapen,
Ik leg mij, onbeschroomd, te slapen
En droom alleen van kinderspel.

Maar scheurt niet, huilende aangedreven,
De orkaan zich ginder voort, die 't lagchend licht verdooft?
Een enkle verder tred in 't leven,
En 't noodweêr barst mij los op 't hoofd.
Ik worstel met de ontboeide vlagen,
'k Gevoel op nieuw de ontdoken flagen,
En dwaal de klippen langs, waarvan ik nederklom;
'k Hoor d'afgrond aan mijn voeten kraken;
Der driften draaikolk split de kaken
En flingert me in haar' maalstroom om!

Waar heen? waar rukt me uw alvermogen,
Geheugen! blindlings voort, zoo ver uw wilkeur speelt?
Wat schetsen schildert ge ons voor de oogen,
Gij spiegel, die 't verleden beeldt?
Strooit gij voor 't onbezwaard gewisfe,
Schoon 't afgeprachte loffpraak misfe,
Gebloemte en zegen uit, waar 't omziet op zijn pad?
Of stort gij, met de wraak der goden,
Op d'aangebeden kop der snooden,
Wier vuist des werelds fchepter vat?

Ja, kromme en krimp' het, op uw wenken,
Het misdrijf op den troon, voor 't vonnis, dat gij uit,
Voor d'aanblik van 't ontboeid herdenken,
Dat voor geen gruwlen de oogen fluit!
Het beve, omftuwd van magt en wachten,
Als ge, in den tragen loop der nachten,
In 't vorstlijk voorhoofd spookt en aan de peluw waakt,
En, met de wroeging in 't geleide,
De rustkoets, die de wellust spreidde,
Een pijnbank voor 't geweten maakt.

o Zalig, fchoon de orkanen loeijen,
Wien ge achter, in 't verfchiet, een' effen hemel toont!
o Zalig, wien ge, uit band en boeijen,
't Aanwezige te buiten troont!
Benijd, wie in het flijk verftooten,
Den trots belacht der wereldgrooten,
En 't vonnis van hunn' val naar 't eeuwig wetboek fpreekt!
Benijd, wien ge, in zijn niet vergeten,
Den zwaai van 't nootlot af leert meten
En op den waan der heerschers wreekt!

Hij flaat de ftoutgefchoten blikken
In almagt om zich rond, door d'omtrek van 't heelal;
Wat roovers over 't lot befchikken,
Hij wijst hun, waar het wentlen zal.
Hij weet, in 't ijdel raadfeldichten,
Het blind vooruitzicht voor te lichten,
Bij de opgestoken toorts van uw' ontvlamden gloor;
Hij fluit, hoe 't kronklend pad moog' loopen,
Den kerker van de toekomst open,
Door 't goud van uw gewijd trezoor.

Waar

Waar grenst gij die onmeetbre schatten,
Door tijd en lot ontzien, door eeuwen zorgs gespaard,
Door polen afstands niet te omvatten,
En in het menschlijk brein vergaard?
Van waar brengt ge al die cijnzen zamen,
En smelt en tooverd ze, in 't omvamen,
Voor oog en geest in een, uit puin van tijd en graf?
Wat almacht, aan hunn' klaauw ontwasfen,
Daagt de eeuwen uit haar sluimrende asfchen,
En vraagt ze haar geheimen af?

Ik volg, in onafzienbre vlugten,
Uit kring en kreits u na en 't meetloos ijdel rond;
Ik adem in verftoven luchten
En hecht mij aan d'ontrolden grond;
Ik breek door de opgepakte wolken;
Ik fchouw den wiften zwaai der volken,
Der ftaten ftortend puin, der vorften hoogmoed aan;
'k Zie wormen, in hun flijk aan 't gisten,
Om d'aangespoelden kleihoop twisten
En op en met hun prooi vergaan.

Maar,

Maar, voller spilt ge uw rijker gunsten,

• o Wondre Mnemofyn! aan d'opgetogen geest:

Gij voert het dartlend koor der kunsten

Met zang en vluggen dans ter feest.

Gij plaatst en zet, als uitgenooden,

Ons aan den disch der hooge goden

En mengt ons in den rei van Pallas nimfental;

Gij leidt en lonkt en lokt ons binnen

In 't heiligdom der zanggodinnen,

Met luitsnaar en cimbaalgeschal.

Gij rukt, in nooitgepeilden luister,

Het stout ontboeid vernuft met vlamvend vuur omhoog;

Gij breekt het heen door damp en duister,

En drijft het uit ons eigen oog.

Gewapend met uw wisse krachten,

Betrouwt het zijn gesteunde schachten,

En boort zich, in zijn vlugt, der heemlen omvang door;

Vermetel op zijn trotscher waarde,

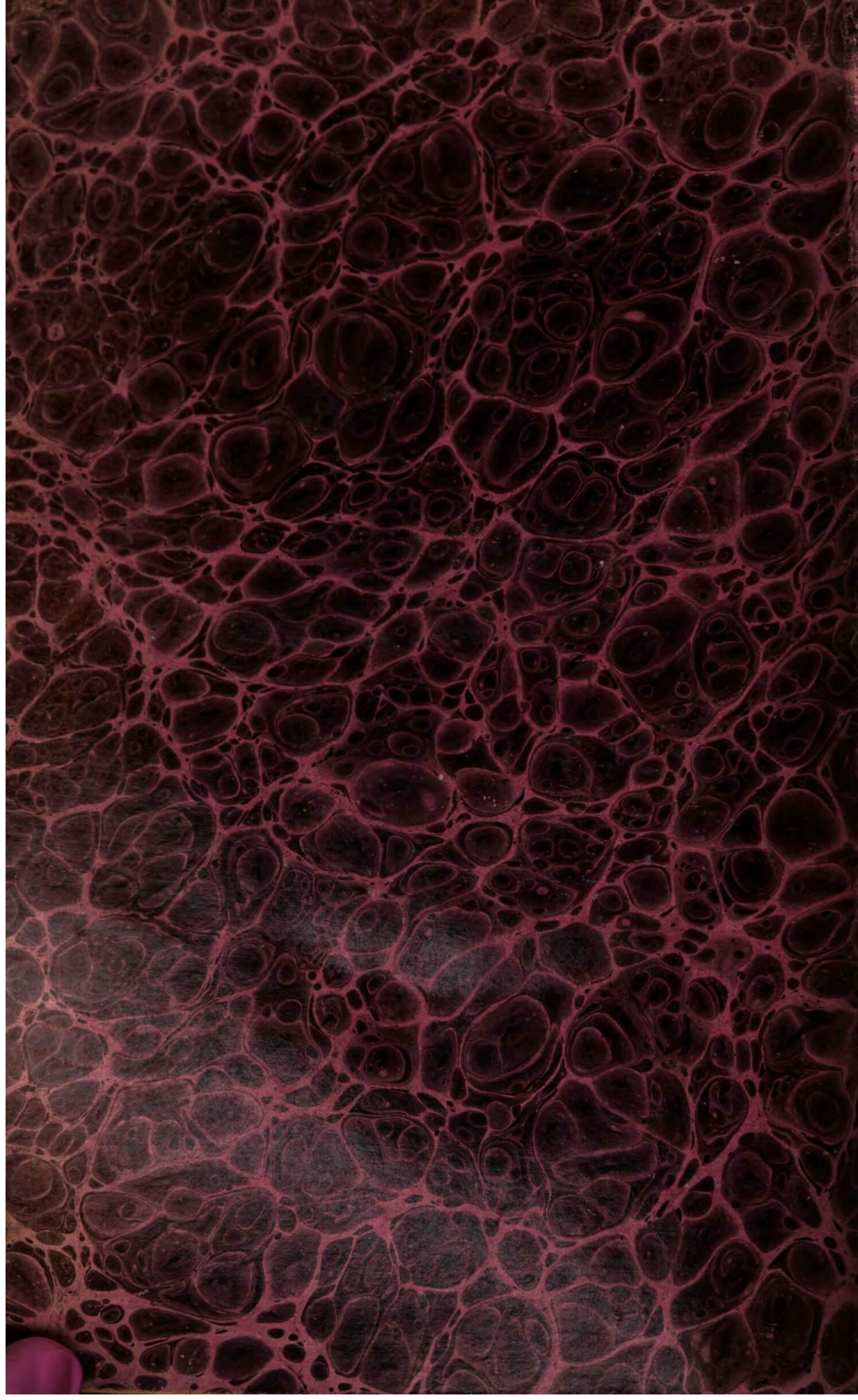
Verdoolt het van de zinkende aarde

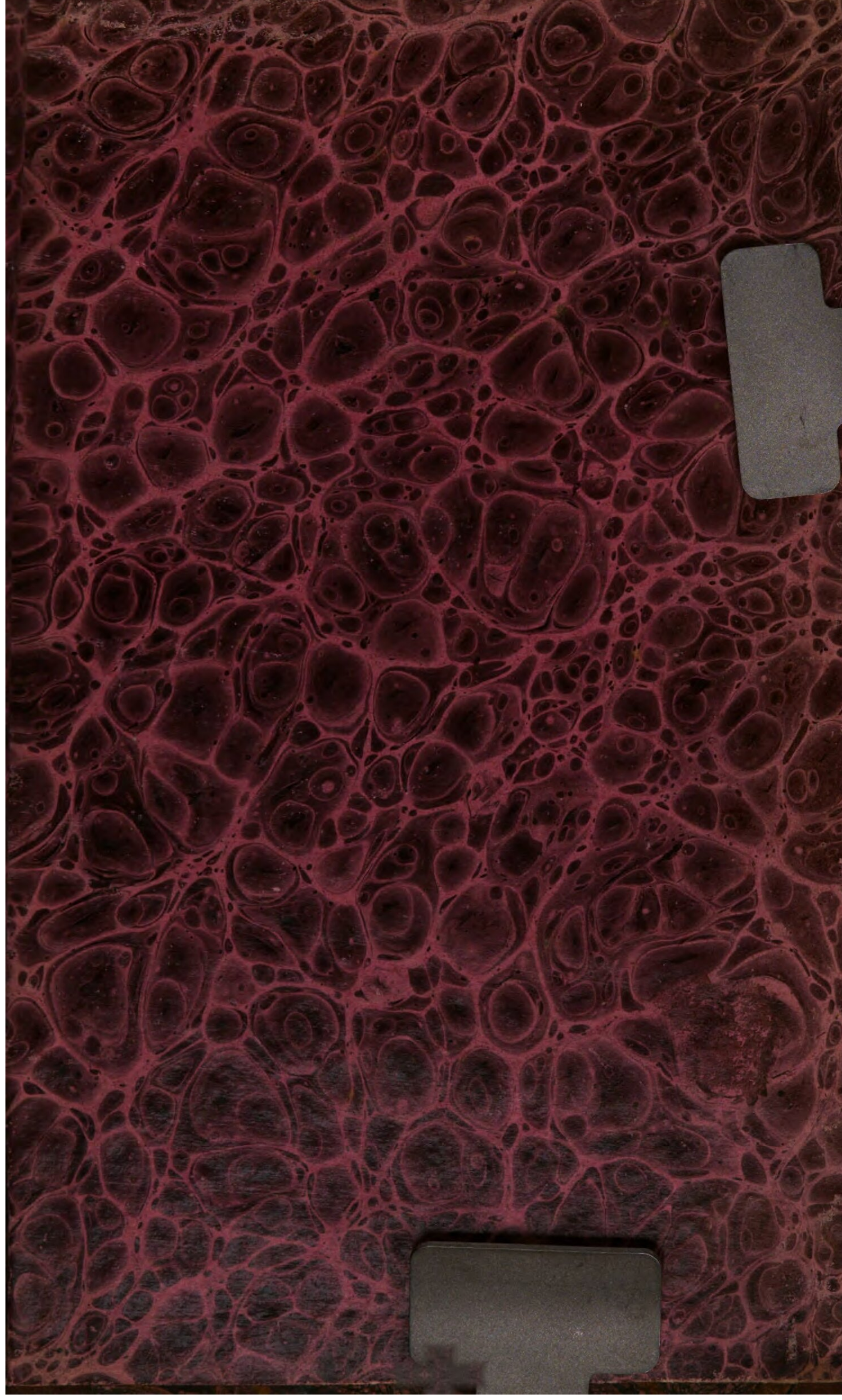
En snelt u in zijne opvaart voor.

Gij

Gij volgt het in de onzichtbre spheren,
Waar 't held Orions knods en Hermes vleuglen raakt;
Het stijgt, waar Kronos wachters keeren,
En vlamt, waar Venus minnaar blaakt.
In wondren voor zichzelf verloren,
Wijst gij het de ongebaande sporen,
En leidt het door den gloed van duizend zonnen heen;
Het leert, op Phebus koets gezeten,
De heemlen en hun gordels meten,
En de aarde is voor zijn' blik te klein.

Zoo geeft, uit lager lucht verdwenen,
De vogel van Jupyn met stouter vaart zich op,
En breekt door Junoos neevlen henen,
Tot boven Idaas steilsten top.
Hij speelt met Jovis blikfemschichten,
En dompelt zich in stroomen lichten,
En loutert pen en pluim, in 't vloeiend goud gespreid;
Hij lept, klapwiekende omgevlogen,
Uit Hebées nap de nektartogen,
En roeit zich door de onmeetlijkheid.

Tollens, Hendrik

Gedichten [Mit des Verf. Portr.]

Bd.: 1. (1817). - VI, 190 S.

Rotterdam 1817

P.o.rel. 6412 c-1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10038036-2